

“Kapital Bank” ASC

Maliyyə hesabatları

*31 dekabr 2016-cı il tarixində başa çatan il
müstəqil auditorun hesabatı ilə birlikdə*

Mündəricat

Müstəqil auditorun hesabatı

Maliyyə vaziyəti haqqında hesabat.....	1
Monfət və ya zərər haqqında hesabat.....	2
Ümumi gelir haqqında hesabat.....	3
Kapitalda dəyişikliklər haqqında hesabat.....	4
Pul vəsaitlərinin hərəkəti haqqında hesabat.....	5

Maliyyə hesabatları ilə bağlı qeydlər

1. Əsas fəaliyyət.....	6
2. Hesabatların tərtibatının esası.....	6
3. Mühüm mühasibat uçotu prinsiplərinin icmali.....	6
4. Mühüm mühasibat uçotu mühakimələri və ehtimalları.....	15
5. Pul vəsaitləri və pul vəsaitlərinin ekvivalentləri.....	16
6. Kredit təşkilatlarından alınacaq məbləğlər.....	17
7. Satış üçün mövcud olan investisiya qiymətli kağızları.....	17
8. Müşterilərə verilmiş kreditlər.....	17
9. Əmlak və avadanlıqlar.....	20
10. Qeyri-maddi aktivlər.....	21
11. Vergiler.....	21
12. Digər dəyərsizləşmə və ehtiyatlar.....	22
13. Digər aktivlər və öhdəliklər.....	23
14. Müşterilər qarşısında öhdəliklər.....	24
15. Azərbaycan Respublikasının Mərkəzi Bankı və dövlət təşkilatları qarşısında öhdəliklər.....	24
16. Kredit təşkilatları qarşısında öhdəliklər.....	25
17. Buraxılmış borc qiymətli kağızları.....	25
18. Kapital.....	25
19. Təahhüdler və potensial öhdəliklər.....	25
20. Xalis haqq və komissiya geliri.....	27
21. Digər əməliyyat geliri.....	27
22. İşçilər üzrə xərclər.....	28
23. Ümumi və inzibati xərclər.....	28
24. Risklərin idarə ediləsi.....	28
25. Maliyyə alətlərinin adaletli dəyeri.....	36
26. Aktivlərin və öhdəliklərin ödəmə məddətlərinin təhlili.....	40
27. Aidiyyəti olan şəxslər haqqında açıqlamalar.....	40
28. Kapitalın adekvallığı.....	41

Building a better
working world

Ernst & Young Holding (CY) N.V.
Port Baku Towers Business Centre
South Tower, 9th floor
153, Neftchilar Avl.
Baku, AZ1101, Azerbaijan
Tel: +994 (12) 490 7020
Fax: +994 (12) 490 7017
www.ey.com/az

Ernst & Young Holding (CY) N.V.
Port Baku Towers Business Centre
Caris Oyunlar, 9-cu mərtəbə
Nefçilər prospekti, 153
Bakı, AZ1101, Azerbaijan
Tel: +994 (12) 490 7020
Fax: +994 (12) 490 7017

Müstəqil auditorun hesabatı

"Kapital Bank" ASC-nin Səhmdarlarına və idarə Heyətinə

Maliyyə hesabatlarının auditü üzrə hesabat

Ray

Biz "Kapital Bank" ASC-nin ("Bank") 31 dekabr 2016-ci il tarixinə maliyyə vəziyyəti haqqında hesabatdan və həmin tarixdə başa çatan il üzrə mənfaət və ya zərər, digər ümumi gəlir, kapitalda dəyişikliklər və pul vəsaitlərinin hərəkəti haqqında hesabatlardan, habelə mühüm mühasibat üçütü prinsiplərinin icmali da daxil olmaqla maliyyə hesabatlarına dair qeydlərdən ibarət olan maliyyə hesabatlarının auditini apardıq.

Bizim fikrimizcə, əlavə edilən maliyyə hesabatları 31 dekabr 2016-ci il tarixinə Bankın maliyyə vəziyyətini və həmin tarixdə başa çatan il üzrə maliyyə nəticələrini və pul vəsaitlərinin hərəkətini Maliyyə Hesabatlarının Beynəlxalq Standartlarına ("MHBS") uyğun olaraq bütün əhəmiyyətli aspektlər üzrə düzgün əks etdirir.

Ray üçün əsas

Biz auditü Beynəlxalq Audit Standartlarına ("BAS") uyğun olaraq apardıq. Bizim həmin standartlar üzrə öhdəliklərimiz hesabatımızın *Maliyyə hesabatlarının auditü üzrə auditorun məsuliyyəti* bölməsində təsvir olunur. Mühasiblər üçün Beynəlxalq Etika Standartları Şurasının "Peşəkar mühasiblərin etika məcəlləsi"nə ("MBESS Məcəlləsi") uyğun olaraq biz Bankdan müstəqilik və biz MBESS Məcəlləsinə uyğun olaraq etika ilə bağlı digər öhdəliklərimizi yerinə yetirmişik. Biz hesab edirik ki, alda etdiyimiz audit sübutu auditor rəyinin bildirilməsi üçün yetərlili və müvafiq əsası təmin edir.

Maliyyə hesabatları üçün rəhbərliyin və audit komitəsinin məsuliyyəti

Rəhbərlik maliyyə hesabatlarının MHBS-ya uyğun hazırlanması və düzgün təqdim edilməsi, hamçinin firndaqçılıq və ya sahv nəticəsində yaranmasından asılı olmayaraq əhəmiyyətli sahvlər olmayan maliyyə hesabatlarının hazırlanması üçün rəhbərliyin lazımlı daxili nəzarət üzrə məsuliyyət daşıyır.

Maliyyə hesabatlarını hazırlayarkən, rəhbərliyin Bankı lağv etmək və ya əməliyyatları dayandırmaq niyyəti olduğu və ya bunu etməkdən başqa heç bir real alternativi olmadığı hallar istisna olmaqla, rəhbərlik Bankın daim fəaliyyətdə olan müəssisə kimi fəaliyyətinə davam etməsi qabiliyyətinin qiymətləndirilməsinə, daim fəaliyyətdə olan müəssisə kimi fəaliyyətlə bağlı masalaların (bəzən masalalar varsa) açıqlanmasına və mühasibat üçütunun daim fəaliyyətdə olan müəssisə konsepsiyasının istifadə edilməsinə görə məsuliyyət daşıyır.

Audit komitəsi Bankın maliyyə hesabatlarının hazırlanması prosesinə nəzarət üçün məsuliyyət daşıyır.

Maliyyə hesabatlarının auditli üzrə auditorun məsuliyyəti

Bizim məqsədimiz ümumiyyətlə maliyyə hesabatlarında firıldaqcılıq və ya sahv nəticəsində əhəmiyyətli təhriflərin olmamasına kifayət qədər əminlik alda etmək və rayımız daxil olan auditor hesabatını təqdim etməkdir. Kifayət qədər əminlik əminliyin yüksək dərəcəsini ifadə edir, lakin BAS-a uyğun olaraq aparılmış audit nəticəsində mövcud olan bütün təhriflərin üzə çıxarılmasına zamanət vermir. Təhriflər firıldaqcılıq və ya sahv nəticəsində amələ gələ bilər və fərdi və ya məcmu halda götürülməklə hazırlı maliyyə hesabatlarının əsasında istifadəçilərin qəbul edəcəyi iqtisadi qararlara təsir göstərmələrini ehtimal etməyə əsas olacaq halda əhəmiyyətli hesab olunur.

BAS-a uyğun olaraq aparılmış auditin bir hissəsi olaraq biz audit zamanı peşəkar mühakima və peşəkar skeptisizm tətbiq edirik. Biz həmçinin:

- ▶ Maliyyə hesabatlarında firıldaqcılıq və ya sahv nəticəsində əhəmiyyətli təhriflərin olması risklərini müəyyən edir və qiymətləndirir, həmin risklərə cavab olaraq audit prosedurlarını layihəlaşdırır və həyata keçirir, eləcə da rayımız üçün əsas yaratmaq məqsədilə kifayət və münasib olan audit sübutunu alda edirik. Firıldaqcılıq nəticəsində yaranmış əhəmiyyətli təhriflərin aşkar edilməməsi riski sahvlər nəticəsində yaranmış əhəmiyyətli təhriflərin aşkar edilməməsi riskindən yüksəkdir, çünki firıldaqcılığa gizli sözleşmə, saxtakarlıq, bilarakdən sahv buraxma, yanlış təqdimat və ya daxili nəzarət qaydalarına əməl olunmaması daxil ola bilər.
- ▶ Müəyyən şəraitdə münasib olan audit prosedurlarının işlənilə hazırlanması məqsədilə audite aid olan daxili nəzarət elementləri haqqında anlayış alda edir, lakin bu zaman Bankın daxili nəzarət sisteminin səmərəliliyi haqqında rəy bildirmək məqsədini güdmürük.
- ▶ Rəhbərlik tərafından istifadə edilmiş uçot prinsiplərinin münasibliyini, uçot təxminlərinin və əlaqəli açıqlamaların əsaslılığını qiymətləndiririk.
- ▶ Rəhbərlik tərafından mühasibat uçotunun daim fəaliyyətdə olan müəssisə konsepsiyasının tətbiqinin münasibliyi və alda edilmiş audit sübutlarına əsaslanaraq Bankın daim fəaliyyətdə olan müəssisə kimi fəaliyyətinə davam etməsi ilə bağlı əhəmiyyətli şübhə doğuran hadisə və ya şəraitlərlə əlaqədar mühüm qeyri-müəyyənliyin olub-olmaması haqqında nəticə çıxarıraq. Mühüm qeyri-müəyyənliyin mövcud olduğu qənaətənə galəcəyimiz halda, biz auditor hesabatımızda maliyyə hesabatlarındakı əlaqəli açıqlamalara diqqəti yönəltməliyik və ya, əgar bu cür açıqlamalar qeyri-münasib olarsa, rəyimizə düzəliş etməliyik. Lakin galəcək hadisə və ya şəraitlər Bankın daim fəaliyyətdə olan müəssisə kimi fəaliyyətinə davam etməməsinə getirib çıxara bilər.
- ▶ Məlumatların açıqlanması da daxil olmaqla maliyyə hesabatlarının ümumi təqdimatı, strukturu və məzmununu, eləcə də maliyyə hesabatlarının müvafiq əməliyyat və hadisələri düzgün təqdim edib-etmədiyini qiymətləndiririk.

Biz Audit komitəsinin nəzarətinə, digər məsalələrlə yanaşı, auditin planlaşdırılmış əhatə dairəsi, vaxtı və əhəmiyyətli audit nəticələri, o cümlədən audit zamanı daxili nəzarətdə müəyyən etdiyimiz hər hansı əhəmiyyətli çatışmazlıqları çatdırırıq.

Ernest & Young Holdings (CIS) B.V.

6 mart 2017-ci il

Bakı, Azərbaycan

Maliyyə vəziyyəti haqqında hesabat**31 dekabr 2016-cı il tarixine**

(Məbləğlər min Azerbaycan manatı ilə təqdim edilir)

	Qeydlər	2016	2015
Aktivlər			
Pul vəsaitləri və pul vəsaitlərinin ekvivalentləri	5	807,373	587,652
Kredit təşkilatlarından alınacaq məbləğlər	6	788,108	247,335
Satış üçün mövcud olan investisiya qiymətli kağızları	7	5,181	2,977
Müştərilərə verilmiş kreditlər	8	1,203,273	1,103,970
Əmlak və avadanlıqlar	9	33,980	29,301
Qeyri-maddi aktivlər	10	13,386	5,804
Cari manfaət vergisi aktivləri		6,561	3,740
Diger aktivlər	13	65,680	36,587
Cəmi aktivlər		2,923,542	2,017,366
Öhdəliklər			
Müştərilər qarşısında öhdəliklər	14	2,010,586	1,125,606
Azərbaycan Respublikasının Mərkəzi Bankı və dövlət təşkilatları qarşısında öhdəliklər	15	378,839	412,322
Kredit təşkilatları qarşısında öhdəliklər	16	151,905	127,018
Buraxılmış borc qiymətli kağızları	17	—	16,357
Taxira salınmış manfaət vergisi öhdəlikləri	11	11,675	3,191
Diger öhdəliklər	13	53,551	40,500
Cəmi öhdəliklər		2,606,556	1,724,994
Kapital			
Şəhmdar kapitalı	18	185,850	185,850
Əlavə ödənilmiş kapital		20,870	20,870
Satış üçün mövcud olan investisiya qiymətli kağızları üzrə realizasiya olunmamış gelir		2,346	2,019
Binalar üçün yenidən qiymətləndirmə ehtiyatı		864	1,618
Bölüşdürülməmiş manfaət		107,056	82,015
Cəmi kapital		316,986	292,372
Cəmi öhdəliklər və kapital		2,923,542	2,017,366

Maliyyə hesabatlarını Bankın idarə Heyeti adından imzalayan və buraxılmasına icaza verənlər:

Rövşən Allahverdiyev

Idarə Heyatının Sədri

Emin Məmmədov

Idarə Heyatının üzvü, Baş Maliyyə İnzibatçısı

6 mart 2017-ci il

Mənfeət və ya zərər haqqında hesabat**31 dekabr 2016-cı il tarixində başa çatan il üzrə**

(Məbləğlər min Azərbaycan manatı ilə təqdim edilir)

	Qeydlər	2016	2015
Faiz geliri			
Müşterilərə verilmiş kreditler		194,218	189,123
Kredit təşkilatlarından alınacaq məbləğlər		19,378	10
Satış üçün mövcud olan investisiya qiymətli kağızları		2,236	322
		215,832	189,455
Faiz xərci			
Müşterilər qarısında öhdəliklər		(67,950)	(39,428)
Azərbaycan Respublikasının Mərkəzi Bankı və dövlət təşkilatları qarısında öhdəliklər		(9,695)	(7,455)
Kredit təşkilatları qarısında öhdəliklər		(6,403)	(6,824)
Buraxılmış borc qiymətli kağızları		(18)	(7,659)
		(84,066)	(61,366)
Xalis faiz geliri		131,766	128,089
Kreditin deyərsizləşməsi üzrə ehtiyat	8	(16,133)	(39,242)
Kreditin deyərsizləşməsi üzrə ehtiyatdan sonra xalis faiz geliri		115,633	88,847
Xalis haqq və komissiya geliri	20	61,832	48,741
Xarici valyuta üzrə xalis gelirler		45,610	33,430
Maliyyə aletlərinin ilkin tanınması üzrə xalis zərərlər		(2,184)	-
Diger emalıyyat geliri	21	6,071	9,367
Qeyri-faiz geliri		111,329	91,538
İşçilər üzrə xərclər	22	(60,573)	(55,793)
Umumi və inzibati xərclər	23	(40,031)	(35,165)
Əmlakin və avadanlığın köhnəlməsi və qeyri-maddi aktivlərin amortizasiyası	9, 10	(10,968)	(7,701)
Naxçıvan Sosial İnkışaf Fonduna ödəniş		-	(300)
Diger deyərsizləşmə və ehtiyatlar üzrə xərci	12	(4,695)	(2,020)
Qeyri-faiz xərcləri		(116,267)	(100,979)
Mənfeət vergisi xərcindən əvvəl mənfeət		110,695	79,406
Mənfeət vergisi xərci	11	(23,730)	(17,482)
İl üzrə mənfeət		86,965	61,924

Ümumi gelir haqqında hesabat**31 dekabr 2016-cı il tarixində başa çatan il üzrə**

(Məbləğlər min Azərbaycan manatı ilə təqdim edilir)

	<i>Qeydlər</i>	<i>2016</i>	<i>2015</i>
İl üzrə manfeet		86,965	61,924
Diger ümumi gelir			
Sonrakı dövrlərdə manfeet və ya zərərə yenidən təsnif ediləcək diger ümumi gelir			
Satış üçün mövcud olan investisiya qiymətli kağızları üzrə realizasiya olunmamış galirlər	11	409	1,398
Manfeet vergisinin təsiri		(82)	(280)
Sonrakı dövrlərdə manfeet və ya zərərə yenidən təsnif ediləcək xalis diger ümumi gelir		327	1,118
Sonrakı dövrlərdə manfeet və ya zərərə yenidən təsnif edilməyəcək diger ümumi gelir	11	(943)	1,077
Binaların yenidən qiymətləndirilməsi		189	(215)
Manfeet vergisinin təsiri			
Sonrakı dövrlərdə manfeet və ya zərərə yenidən təsnif edilməyəcək xalis diger ümumi (zərər)/galir		(754)	862
İl üzrə diger ümumi (zərər)/galir, vergidən sonra		(427)	1,980
İl üzrə cəmi ümumi gelir		86,538	63,904

Kapitalda dəyişikliklər haqqında hesabat**31 dekabr 2016-cı il tarixində başa çatan il üzrə**

(Məbləğlər min Azərbaycan manatı ilə təqdim edilir)

	<i>Səhmdar kapitalı</i>	<i>Əlavə ödənilmiş kapital</i>	<i>Satış üçün mövcud olan investisiya qiymətli kağızları üzrə realizasiya olunmamış gelir</i>	<i>Binalar üçün yenidən qiymətləndirme ehtiyatı</i>	<i>Bölüşdürülməmiş manfaat</i>	<i>Cəmi kapital</i>
31 dekabr 2014-cü il	185,850	20,870	901	756	85,982	294,359
İl üzrə manfaat	-	-	-	-	61,924	61,924
İl üzrə digər ümumi galır	-	-	1,118	862	-	1,980
İl üzrə cəmi ümumi galır	-	-	1,118	862	61,924	63,904
Bankın səhmdarlarına dividendlər (Qeyd 18)	-	-	-	-	(65,891)	(65,891)
31 dekabr 2015-ci il	185,850	20,870	2,019	1,618	82,015	292,372
İl üzrə manfaat	-	-	-	-	86,965	86,965
İl üzrə digər ümumi zərər	-	-	327	(754)	-	(427)
İl üzrə cəmi ümumi galır	-	-	327	(754)	86,965	86,538
Bankın səhmdarlarına dividendlər (Qeyd 18)	-	-	-	-	(61,924)	(61,924)
31 dekabr 2016-cı il	185,850	20,870	2,346	864	107,056	316,986

Pul vəsaitlərinin hərəkəti haqqında hesabat
31 dekabr 2016-cı il tarixində başa çatan il üzrə
(Məbləğlər min Azərbaycan manatı ilə təqdim edilir)

	Qeydlər	2016	2015
Əməliyyat fəaliyyətindən pul vəsaitlərinin hərəkəti			
Alınmış faiz		183,130	196,594
Ödenilmiş faiz		(51,318)	(39,809)
Alınmış haqq və komissiya		65,005	55,688
Ödenilmiş haqq və komissiya		(5,140)	(7,092)
Xarici valyuta ilə eməliyyatlardan realizasiya olunmuş xalis galır		39,251	40,744
Alınmış digər eməliyyat galır		1,450	1,506
İşçilər üzrə ödənilmiş xərclər		(59,251)	(50,904)
Ödenilmiş ümumi və inzibati xərclər		(42,306)	(33,124)
Naxçıvan Sosial İnkışaf fonduna ödəniş		-	(250)
Əməliyyat aktivlərinde və öhdəliklərdən dəyişikliklərdən əvvəl eməliyyat fəaliyyəti üzrə eldə edilmiş pul vəsaitlərinin hərəkəti		130,821	163,353
Əməliyyat aktivlərinde xalis (artım)/azalma			
Kredit təşkilatlarından alınacaq məbləğlər		(548,446)	(132,810)
Müşterilərə verilmiş kreditlər		(38,657)	(83,776)
Diger aktivlər		(12,587)	320
Əməliyyat öhdəliklərdə xalis artımı/azalma			
Müşterilər qarşısında öhdəliklər		784,773	99,334
Azərbaycan Respublikasının Mərkəzi Bankı və dövlət təşkilatları qarşısında öhdəliklər		(66,273)	210,298
Kredit təşkilatları qarşısında öhdəliklər		20,392	(442)
Diger öhdəliklər		(1,525)	(7,702)
Menfeət vergisindən əvvəl eməliyyat fəaliyyəti üzrə eldə edilmiş xalis pul vəsaitlərinin hərəkəti		268,498	248,575
Ödenilmiş menfeət vergisi		(17,800)	(36,469)
Əməliyyat fəaliyyəti üzrə eldə edilmiş xalis pul vəsaitləri		250,698	212,106
İnvestisiya fəaliyyətindən eldə edilmiş pul vəsaitləri			
Satış üçün mövcud olan investisiya qiymətli kağızlarının alınması		(116,444)	(10,039)
Satış üçün mövcud olan investisiya qiymətli kağızlarının satılmasından və geri alınmasından daxilolmalar		115,913	41,226
Əmlak və avadanlıqların satılmasından daxilolmalar		(92)	35
Əmlak və avadanlıqların alınması		(11,783)	(13,949)
Qeyri-maddi aktivlərin alınması	11	(8,781)	(7,697)
İnvestisiya fəaliyyəti üzrə (istifadə edilmiş) / eldə edilmiş xalis pul vəsaitləri		(21,187)	9,576
Maliyyəlaşdırma fəaliyyətindən eldə edilmiş pul vəsaitləri			
Bankın sahmdarlarına ödənilmiş dividendlər, vergini çıxmaya	18	(55,732)	(59,302)
Ödenilmiş borc qiymətli kağızları		(16,335)	(124,266)
Maliyyəlaşdırma fəaliyyəti üzrə istifadə edilmiş xalis pul vəsaitləri		(72,067)	(183,568)
Pul vəsaitləri və pul vəsaitlərinin ekvivalentlərinə valyuta məzənnələrinin dəyişəsminin təsiri		62,277	160,225
Pul vəsaitləri və pul vəsaitlərinin ekvivalentlərində xalis artım		219,721	198,339
Pul vəsaitləri və pul vəsaitlərinin ekvivalentləri, dövrün əvvəlinə		587,652	389,313
Pul vəsaitləri və pul vəsaitlərinin ekvivalentləri, dövrün sonuna	5	807,373	587,652

Yerine yetirilmiş nağdsız eməliyyatlar aşağıdakılardan ibarətdir:

	Qeydlər	2016	2015
Əməliyyat fəaliyyəti üzrə pul vəsaitlərinin hərəkəti			
Faiz gəliri üzrə manbədə tutulan galır		160	-

6-42-ci sahifələrdə əlavə edilən qeydlər hazırkı maliyyə hesabatlarının tərkib hissəsidir.

(Məbləğlər min Azərbaycan manatı ilə təqdim edilir)

1. Əsas fəaliyyət

"Kapital Bank" Açıq Səhmdar Cəmiyyəti ("Bank") Azərbaycan Respublikasının qanunvericiliyinə uyğun olaraq yaradılmışdır. Bank 25 fevral 2000-ci ilde Azərbaycan Respublikası Mərkəzi Bankının ("ARMB") verdiyi 244 sayılı bank lisenziyası əsasında fəaliyyət göstərir.

Bankın əsas fəaliyyət növü korporativ və fərdi bank xidmətlərinin göstərilməsidir. Bunlara sərbəst konvertasiya edilən vəlvutalar və Azərbaycan manatı ("AZN") ilə emanetlərin alınması və kommersiya kreditlərinin verilmesi, Azərbaycanın daxilində və xaricə pul vasaitlerinin köçürmələri, müştərilerin ixrac və idxlə emalıyyatlannın dəstaklanması, xarici vəlvutunun mübadilə edilməsi və hüquqi və fiziki şəxslərə digər bank xidmətlərinin göstərilməsi daxildir. 31 dekabr 2016-ci il tarixinə Bankın emalıyyat şəbəkəsi baş idarə, 3 müstəqil şöbə (2015-ci il: 5) və 90 filialdan (2015-ci il: 89) ibaretdir.

Bank 29 dekabr 2006-ci il tarixi "Fiziki şəxslərin emanetlərinin siğortalanması haqqında" Azərbaycan Respublikasının Qanununda nəzərdə tutulan emanetlərin siğortalanması üzrə dövlət programında iştirak edir. Dövlət emanetlərin Siğortalanması Fondu 2016-ci ilde yerli vəlvuta ilə illik faiz dərəcəsi 15%-dək olan emanetlərin və xarici vəlvutla ilə illik faiz dərəcəsi 3%-dək olan emanetlərin (2015-ci ilde xarici və yerli vəlvuta ilə illik faiz dərəcəsi 10%-dək olan 30 AZN-e qədər emanetlərin) tam kompensasiya edilməsinə zamanet verir.

31 dekabr 2016-ci il tarixinə Bankın işçilərinin sayı 2,379 (2015-ci il: 2,172) olmuşdur.

Bankın rəsmi ünvani belədir: Azərbaycan, Bakı, AZ1014, Füzuli küçəsi, 71.

31 dekabr tarixlərinə, Bankın mövcud sehimlərinə aşağıdakı sehmdarlar sahib olmuşlar:

Səhmdar	2016 %	2015 %
Paşa Holding MMC	99.87	99.87
Fiziki şəxslər	0.13	0.13
Cəmi	100.00	100.00

31 dekabr 2016-ci il tarixində Bankın tam mülkiyyətçiləri və ümumi birgə nezareti həyata keçirən şəxslər xanım Leyla Əliyeva və Arzu Əliyevadır.

2. Hesabatların tərtibatının əsası

Ümumi məsələlər

Həzirki maliyyə hesabatları Maliyyə Hesabatlarının Beynəlxalq Standartları ("MHBS") əsasında hazırlanmışdır.

Azərbaycan manatı: Bankın funksional və təqdimat vəlvutasıdır, çünki emalıyyatların əksariyyəti Azərbaycan manatı ilə ifadə edilir, ölçülür və ya maliyyəlaşdırılır. Digər vəlvutalarla aparılmış emalıyyatlar xarici vəlvutla ilə emalıyyatlar kimi uçota alınır. Bank qeydlərin aparılmasını və maliyyə hesabatlarının hazırlanmasını Azərbaycan manatı ilə və MHBS-ə uyğun olaraq həyata keçirir. Həzirki maliyyə hesabatları, xüsusi olaraq qeyd edilmiş hallar və bir sahə üzrə dəyər istisna olmaqla, min Azərbaycan manatı ("AZN") ilə təqdim edilir. Ədalətli dəyərlər ölçümüş binalar, satış üçün mövcud olan investisiya qiyməlli kağızları və derivativ maliyyə alətləri və öhdəlikləri istisna olmaqla, maliyyə hesabatları ilkin maya dəyəri əsasında hazırlanmışdır.

3. Mühüm mühasibat uçotu prinsiplərinin icmali

Mühasibat uçotu prinsiplərində dəyişikliklər

Bank 1 yanvar 2016-ci il tarixində və ya bu tarixdən sonra qüvvədə olan aşağıdakı düzəlişlər edilmiş MHBS-ları qəbul etmişdir:

1 sayılı MUBS-a düzəlişlər: "Açıqlama təşəbbüsü"

1 sayılı "Maliyyə hesabatlarının təqdimatı" MUBS-a düzəlişlər 1 sayılı MUBS-un tələblərini ehamiyyətli dəyişmədən izah edir. Düzəlişlər aşağıdakılardır izah edir:

- 1 sayılı MUBS-da ehemiyətli tələbləri;
- Mənəfət və ya zərər, digər ümumi gelir haqqında hesabatda və maliyyə vəziyyəti haqqında hesabatda xüsusi setir elementləri bir-birindən ayrıla bilər;

(Məbləğlər min Azərbaycan manatı ilə təqdim edilir)

3. Mühüm mühasibat uçotu prinsiplerinin icmali (davamı)

Mühasibat uçotu prinsiplerində dəyişikliklər (davamı)

- Müəssiseler maliyyə hesabatlarında təqdim etdikləri qeydlərin ardıcılılığını öz ixtiyarlarına görə seçə bilər;
- Kapital metodundan istifadə etməkla uçota alınmış asılı müəssisaların və birgə müəssisaların digər ümumi galirdə payı ümumi şəkildə, bir sahə elementi kimi təqdim edilməli və mənfaat və ya zərərdə sonradan yenidən təsnif edilecek və ya edilməyəcək maddələr arasında təsnifləşdirilmelidir.

Bundan əlavə, düzəlişlər maliyyə vəziyyəti, mənfaat və ya zərər və digər ümumi galır haqqında hesabatlarda əlavə aralıq nəticələr təqdim ediləndə tətbiq edilən tələbləri izah edir. Bu düzəlişlər 1 yanvar 2016-ci il tarixində və ya bu tarixden sonra başlayan illik dövrlər üçün qüvvəyə minir. Düzəlişlər Banka təsir göstərmir.

2012-2014 illər üzre təkmilləşdirmələr

Bu düzəlişlər 1 yanvar 2016-ci il tarixində və ya bu tarixden sonra başlayan illik dövrlər üçün qüvvəyə minir. Bunlara aşağıdakılardır:

7 sayılı MHBS "Maliyyə alətləri: Açıqlamalar"

Düzəlişdə izah edilir ki, haqqı daxil eden xidmət müqaviləsi maliyyə aktivində davam edən iştirak ola bilər. Açıqlamalann tələb edilib-edilmədiyini qiymətləndirmək üçün müəssisə 7 sayılı MHBS-de nəzərdə tutulan davam edən iştiraka dair qaydalara uyğun olaraq haqqın və razılaşmanın xüsusiyyətini qiymətləndirmelidir. Hansı xidmət müqavilələrinin davam edən iştirak olduğunu müəyyən etmək üçün qiymətləndirmə retrospektiv qaydada tətbiq edilmelidir. Lakin, tələb edilən açıqlamalının müəssisənin ilk dəfə olaraq düzəlişləri tətbiq etdiyi illik dövründə evvəl başlayan hər hansı dövr üzrə təqdim edilməsinə ehtiyac yoxdur. Bu düzəlişlər Bankın maliyyə hesabatlarına təsir göstərmir.

Ədalətli deyerin ölçüləməsi

Bank maliyyə alətlərini, o cümlədən satış üçün mövcud olan qiymətli kağızları, törema alətləri və investisiya emlakı kimi qeyri-maliyyə aktivləri her hesabat tarixində ədalətli deyerlə ölçür. Amortizasiya hesablanmış deyerlər ölçülümiş maliyyə alətlərinin ədalətli deyerləri 25-ci Qeyddə təqdim edilir.

Ədalətli deyer ölçmə tarixində bazar iştirakçıları arasında aparılan müntəzəm eməliyyatlar zamanı aktivin satılmasından alınıb bilecek və ya öhdəliyin köçürülməsinə görə ödəniləb bilecek məbləğdir. Ədalətli deyer ölçülərkən aktivin satılması və ya öhdəliyin köçürülməsi eməliyyatının aşağıdakı yerlərdən birində aparılması ehtimal edilir:

- Aktivin və ya öhdəliyin əsas bazarı; və ya
- Əsas bazar olmayanda, aktivin və ya öhdəliyin ən olverişli bazarı.

Bankın əsas və ya ən olverişli bazara çıxışı olmalıdır. Aktivin və ya öhdəliyin ədalətli deyeri bazar iştirakçıları aktivin və ya öhdəliyi qiymətləndirərkən istifadə etdiyi ferziyyələri istifadə etməkla ölçülərdir və bu zaman ehtimal edilmelidir ki, bazar iştirakçıları öz hərəketlərində ən yaxşı iqtisadi manafalarını güdürlər. Qeyri-maliyyə aktivinin ədalətli deyeri ölçülərkən bazar iştirakçısının, aktivin maksimal və ən yaxşı şəkildə istifadə etmək və ya həmin aktivin maksimal və ən yaxşı şəkildə istifadə edəcək digər bazar iştirakçısına satmaqla, iqtisadi fayda elde etmək qabiliyyəti nəzərə alınır.

Bank mövcud şəraitdə münasib olan və ədalətli deyeri ölçmek üçün kifayət qədər məlumatları olan, müvafiq bazar məlumatlarını maksimal istifadə edən və müşahidə edilməyən məlumatların istifadəsini minimuma endiran qiymətləndirmə üsullarını istifadə edir. Maliyyə hesabatlarında ədalətli deyeri ölçulen və ya təqdim edilən bütün aktivlər və öhdəliklər ədalətli deyerin ölçüləməsi üçün ümumiyyətə ehemmiyyətli olan ən aşağı seviyyəli giriş məlumatları əsasında ədalətli deyer iyerarxiyasının daxilində aşağıda təsvir olunan kateqoriyalara bölünür:

- Seviyyə 1 – oxşar aktivlər və ya öhdəliklər üçün feal bazarlarda kvotasiya edilmiş (təshih edilməmiş) qiymətləri mövcud olanlar;
- Seviyyə 2 – ədalətli deyerin ölçüləməsi üçün ehemmiyyətli olan ən aşağı seviyyəli giriş məlumatları birbaşa və ya dolayısı ilə müşahidə edilən qiymətləndirmə üsulları;
- Seviyyə 3 – ədalətli deyerin ölçüləməsi üçün ehemmiyyətli olan ən aşağı seviyyəli giriş məlumatları müşahidə edilməyən qiymətləndirmə üsulları.

Maliyyə hesabatlarında dövri şəkildə tanınan aktivlər və öhdəliklər üçün Bank her hesabat dövrünün sonunda kateqoriyalara bölməni yenidən qiymətləndirərək iyerarxiyanın daxilində Seviyyələr arasında köçürmələrin baş verib-vermediyini müəyyən edir (ədalətli deyerin ölçüləməsi üçün ümumiyyətə ehemmiyyətli olan ən aşağı seviyyəli giriş məlumatları əsasında).

(Mebleğlər min Azerbaycan manatı ilə təqdim edilir)

3. Mühüm mühasibat uçotu prinsiplərinin icmali (davamı)

Maliyyə aktivləri

İllkin tanınma

39 sayılı MUBS ilə əhatə olunan maliyyə aktivləri müvafiq qaydada adaletli dəyerinin deyişməsi manfaət və ya zərərdə eks olunan maliyyə aktivləri, ödəme müddəti tamamlanana qədər saxlanılan investisiyalar, kreditlər və debitor borcları və ya satış üçün mövcud olan maliyyə aktivlərinə təsnif edilir. Bank maliyyə aktivlərini illkin tanıma zamanı təsnifləşdirir və sonra aşağıda təsvir olunan müəyyən hallarda maliyyə aktivlərini yenidən təsnif edə biler.

Tanıma tarixi

Maliyyə aktivlərinin bütün müntazəm alışları və satışları alqı-satqı tarixində, yəni Bank aktiv almaq öhdəliyini üzərində götürdüyü tarixde tanınır. Müntazəm alış və ya satış emaliiyatları qanunvericiliklə və ya bazar razılışmaları ilə ümumi şəkildə müəyyən edilmiş müddət ərzində aktivlərin çatdırılmasını tələb edən maliyyə aktivlərinin alınması və ya satılması deməkdir.

Kreditlər və debitor borcları

Kreditlər və debitor borcları fəal bazarda dövr etməyən, deyişməz və ya müəyyən edilə bilən ödenişli qeyri-törəmə maliyyə aktivləridir. Onlar dərhal və ya qısa müddədə satılmaq üçün nəzərdə tutulmur, ticarət qiymətli kağızları kimi təsnif edilmir və ya satış üçün mövcud olan investisiya qiymətli kağızları kimi göstərilir. Belə aktivlər effektiv faiz derecəsi metodundan istifadə etməklə amortizasiya olunmuş dəyerlə eks etdirilir. Gelir və zərərlər manfaət və ya zərərdə kreditlər və debitor borcları uçqtan çıxarınlarda və ya dəyərsizləşəndə, eləcə də amortizasiyanın hesablanması prosesində eks etdirilir.

Satış üçün mövcud olan maliyyə aktivləri

Satış üçün mövcud olan maliyyə aktivləri satış üçün təyin edilmiş və ya yuxarıda göstərilən üç sinifdən heç birinə təsnif edilməyən qeyri-törəmə maliyyə aktivləridir. Illkin tanımından sonra satış üçün mövcud olan maliyyə aktivləri adaletli dəyerlə ölçülür və bu zaman gelir və ya xarclər investisiyanın tanınması dayanana və ya investisiyanın dəyərsizləşməsi müəyyən edilənə qədər digər ümumi gelirin tərkibində eks etdirilir. Belə haldə avval digər ümumi gelirin tərkibində eks etdirilmiş məcmü gelir və ya zərər konsolidasiya edilmiş manfaət və ya zərər haqqında hesabatda yenidən təsnif edilir. Bununla beraber effektiv faiz derecəsi metodu ilə hesablanmış faizlər manfaət və ya zərərdə eks etdirilir.

Maliyyə aktivlərinin yenidən təsnif edilməsi

Ticarət üçün saxlanılan aktiv kimi təsnif edilmiş qeyri-törəmə maliyyə aktivləri artıq yaxın zamanda satılmaq məqsədilə saxlanılmır, aşağıdakı hallardan birində adaletli dəyerinin deyişməsi manfaət və ya zərərdə eks olunan maliyyə aktivləri kateqoriyasından çıxarıla bilər:

- yuxarıda göstərilmiş kreditlər və debitor borcları anlayışına uyğun olan maliyyə aktivləri o halda kreditlər və debitor borcları kateqoriyasına yenidən təsnif edilə bilər ki, Bank onu yaxın gələcəkdə və ya ödəme müddəti tamamlananaq saxlamaq niyyətində və qabiliyyətində olsun;
- digər maliyyə aktivləri yalnız nadir hallarda satış üçün mövcud olan və ya ödəme müddəti tamamlanana qədər saxlanılan aktivlər kimi yenidən təsnif edilə bilər.

Kreditlər və debitor borcları tərifinə uyğun olan satış üçün mövcud olan maliyyə aktivləri Bank onu yaxın gələcəkdə və ya ödəme müddəti tamamlananaq saxlamaq niyyətinə və imkanına malikdirlər, kreditlər və debitor borcları kateqoriyasına yenidən təsnif edilə bilər.

Maliyyə aktivləri yenidən təsnif etmə tarixində adaletli dəyerlə yenidən təsnif edilir. Artıq manfaət və ya zərərdə tanınmış gelir və ya zərər gen qaytanılır. Yenidən təsnif etmə tarixində maliyyə aktivinin adaletli dəyeri, müvafiq olaraq, onun yeni dəyeri və ya amortizasiya edilmiş dəyeri olur.

Pul vasaitleri və pul vasaitlərinin ekvivalentləri

Pul vasaitleri və pul vasaitlərinin ekvivalentləri kassada olan pul vasaitleri, ARMB-dan alınacaq mebleğlər (məcburi ehtiyatlı çıxmagaqla) və ödəme müddəti verildiyi tarixdən etibarən doxsan gündən artıq olmayan və müqavilə yükülüyündən azad olan kredit təşkilatlarından alınacaq məbleğlər daxildir.

Törəmə maliyyə atətlər

Adi fəaliyyətində Bank müxtəlif törəmə maliyyə atətlərindən, o cümlədən valyuta və kapital bazarlarında füyvers, forward, swap və opsiyon atətlərindən istifadə edir. Belə maliyyə aktivləri ticarət məqsədləri üçün saxlanılır və adaletli dəyerlə eks etdirilir. Ödəletli dəyer bazar kotirovkaları və ya can bazarı, müvafiq atətin müqavilə qiymətlərini və ya digər amilləri üzrə alan qiymətləndirmə modelləri əsasında müəyyən edilir. Müsbət adaletli dəyeri olan törəmə atətlər aktivlərin tərkibində, manfi adaletli dəyen atətlər isə öhdəliklərin tərkibində eks etdirilir. Bu atətlərdən irəli gələn gelir və zərərlər manfaət və ya zərərlər haqqında hesabatda xarici valyuta ilə emaliiyyətlər üzrə xalis gelirlər kimi eks etdirilir.

(Məbləğlər min Azərbaycan manatı ilə təqdim edilir)

3. Mühüm mühasibat uçotu prinsiplerinin icmali (davamı)

Borc öhdəlikləri

Buraxılmış maliyyə aletləri və ya onların komponentləri o halda öhdəlik kimi təsnif edilir ki, müqavilə razılışmasının məhiyyəti Bankın üzərinə aşağıdakı öhdəliklərdən birinin qoyulması ilə nəticələnsin: sahibə pul vasitələri və ya digər maliyyə aktivini çatdırmaq və ya öhdəliyi müəyyən məbləğdə pul vasitənin və ya digər maliyyə aktivinin müəyyən sayıda xüsusi kapital aletlərinə mübadilə etməkdan fərqli olan yolla ödəmək. Belə aletlərə müştəri, ARMB və dövlət təşkilatları, kredit təşkilatları qarşısında öhdəliklər və buraxılmış borc qiymətləri kağızları daxildir. İlkən tanınmadan sonra borc öhdəlikləri amortizasiya olunmuş deyərlə, effektiv faiz metodundan istifadə etməklə ölçülür. Gelir və zərərlər mənfiət və zərərdə borc öhdəlikləri silindikdə, eləcə də amortizasiyanın hesablanması prosesində eks etdirilir.

Lizinqlər

Əməliyyat lizinqi – Bank lizinq alan qismində

Lizinq üzrə obyektlərin mülkiyyət hüququ ilə əlaqədar risk və galirlər lizinqə verən tərefindən Banka ötürülmədikdə aktivlərin lizinqi əməliyyat lizinqi hesab olunur. Əməliyyat lizinqi əsasında ödənişlər lizinqin müddəti ərzində bərabər çıxılmalar metoduna əsasən ümumi və inzibati xərclərin tərkibinə daxil edilir.

Maliyyə aletlərinin ilkən tanınmadada ölçülmesi

İlkən tanınma zamanı maliyyə aletləri adalətli deyərlə ölçülür. Ədalətli deyərinin dayışması mənfiət və ya zərərdə eks olunmayan aletlərin adalətli deyərlərinə əməliyyatla birbaşa əlaqəsi olan xərclər əlavə edilir.

Adətən, ilkən tanınmadada maliyyə aletinin adalelli deyərinin en yaxşı sübutu əməliyyat qiymətidir. Bank ilkən tanınmadada adalətli deyərin əməliyyat qiymətindən fərqli olduğunu müəyyən edərsə, onda:

- ▶ adalətli deyər feal bazarda oxşar aktivlər və ya öhdəliklərin kotirovkaları ilə sübuta yetirilirsa (yəni Seviyyə 1 üçün giriş məlumatları) və ya yalnız müşahidə edilə bilən bazarlarda eldə edilən məlumatları istifadə edən qiymətləndirmə üsullarına əsaslanırsa, Bank ilkən tanınmadada adalətli deyər və əməliyyat qiyməti arasındakı fərqi gelir və ya zərər kimi tanır;
- ▶ bütün digər hallarda maliyyə aletinin ilkən qiymətləndirməsində ilkən tanınmadada adalətli deyər və əməliyyat qiyməti arasındakı fərqi taxira salmaq üçün düzəliş aparılır. İlkən tanınmadan sonra Bank bu taxira salınmış fərqi gelir və ya xərc kimi yalnız giriş məlumatları müşahidə edilə biləndə və ya alet uçqtan çıxarılanda tanır.

Maliyyə aletlərinin qarşılıqlı əvəzleşdirilməsi

Bank maliyyə aktivləri və maliyyə öhdəliklərinin tanınmış məbləğlərini qarşılıqlı əvez etmek üçün qanuni hüquqa malik olduğu və ya hesablaşmanın əvəzleşdirme əsasında həyata keçirmək, ya da eyni vaxtda aktivi reallaşdırmaq və öhdəliyi yerine yetirmək niyyəti olduğu halda, qarşılıqlı əvəzleşdirir və maliyyə vəziyyəti haqqında hesabatda xalis məbləğ kimi təqdim edir. Əvəzleşdirme hüququ gelecek hadisəden asılı olmamalıdır və bütün aşağıdakı hallarda qanuni hüquqa malik olmalıdır:

- ▶ biznesin adı gedişində;
- ▶ öhdəliklə yerinə yetirilmədikdə; və
- ▶ müəssisə və bütün qarşı-tərəflər iflasa uğradıqda və ya müflisləşdikdə.

Bu adətən əsas əvəzleşdirme razılışmalarında baş vermir və əlaqəli aktiv və öhdəlikler maliyyə vəziyyəti haqqında hesabatda ümumi məbləğdə göstərilir.

Maliyyə aktivlərinin dəyərsizləşməsi

Maliyyə aktivinin və ya maliyyə aktivləri qrupunun dəyərsizləşməsi ehtimalına dair obyektiv sübutların olub-olmamasını müəyyən etmək üçün Bank hər hesabat tarixində qiymətləndirmə aparır. Maliyyə aktiv və ya maliyyə aktivləri qrupu yalnız və yalnız aktiv ilk dəfə eks etdirildikdən sonra baş vermiş bir və ya bir neçə hadisə notcasında dəyərsizləşmənin obyektiv sübutu olanda (baş vermiş "zərər hadisəsi") və ya bu zərər hadisəsi (və ya hadisələri) maliyyə aktiv və ya maliyyə aktivləri qrupundan gözönüllən və etibarlı şəkilde qiymətləndirilə bilən pul vasitəleri hərəketlərinə təsir göstərəndə dəyərsizləşmiş hesab edilir. Dəyərsizləşmənin sübutlarının borcalanın və ya borcalanılar qrupunun mühüm maliyyə çatınlıkları ilə rastlaşması, faizlərin və ya əsas məbləğin ödənilməsi öhdəliklərini pozması, yüksək müflisləşmə və ya digər maliyyə yenidənqurması ehtimalı ilə qarşılışmasına dair sübutlar, habelə müşahidə edilən bazar məlumatları əsasında qiymətləndirilən geləcək pul vasitəleri hərəketində ölçüle bilən azalmaya (məsələn, vaxtı keçmiş ödənişlərin səviyyələrində dəyişikliklərə və ya aktivlər üzrə zərərlərə üzərində iqtisadi şəraitlərə) dair sübutlar daxildir.

(Məbləğlər min Azərbaycan manatı ilə təqdim edilir)

3. Mühüm mühasibat uçotu prinsiplerinin icmali (davamı)

Maliyyə aktivlərinin deyərsizləşməsi (davamı)

Kredit təşkilatlarından alınacaq mebləğlər və müştəriləre verilmiş kreditlər

Amortizasiya olunmuş dəyerlə ucotla alınan kredit təşkilatlarından alınacaq mebləğlər və müştərilərə verilmiş kreditlərlə bağlı Bank əvvəlcə fərdi olaraq mühüm maliyyə aktivləri üçün fərdi və fərdi olaraq mühüm olmayan maliyyə aktivləri üçün məcmu şəkildə deyərsizləşməyə dair obyektiv sübütün olub-olmamasını qiymətləndirir. Bank mühüm olub-olmamasından asılı olmayaraq fərdi şəkildə qiymətləndirilmiş maliyyə aktivi üçün deyərsizləşməyə dair obyektiv sübütün olmaması qərarına gelərse, həmin aktivi analoji kredit riski xüsusiyyətlərinə malik olan maliyyə aktivləri qrupuna daxil edir və onların deyərsizləşmə baxımından qiymətləndirilməsini məcmu şəkildə aparıır. Deyərsizləşmə baxımından qiymətləndirilmesi fərdi şəkildə aparılmış və deyərsizləşmə zərərləri eks etdirilmiş aktivlər deyərsizləşmə baxımından məcmu şəkildə qiymətləndirməyə daxil edilmir.

Deyərsizləşmə zərərlərinin çəkilməsinin obyektiv sübütü olarsa, zərərin mebləği aktivlərin balans dəyəri ilə qiymətləndirilmiş gelecek pul vəsaitləri hərəkatının cari dəyeri (hələ çəkilməmiş galəcəkən gözənlən kredit zərərlərə nəzər almınmadan) arasında fərq kimi ölçülür. Aktivin balans dəyəri ehtiyat hesabının istifadə edilməsi hesabına azalır və zərərin mebləği manfaat və ya zərərdə eks etdirilir. Faiz gelirləri azaldılmış balans dəyəri üzrə, aktiv üzrə ilkin effektiv faiz dərəcəsi esasında hesablanması da davam edir. Kreditlər və müvafiq ehtiyat kreditin qaytarılmasının realistik perspektivləri olmayanda və bütün teminat reallaşdırıldıqda və ya Bankın mülkiyyətinə keçidkə silinir. Əger növbəti ilde qiymətləndirilmiş deyərsizləşmə zərərinin mebləği deyərsizləşmə tənindiqdən sonra baş vermiş hadisə notcasında artır və ya azalırsa, əvvəl tənmiş deyərsizləşmə zərəri ehtiyat hesabında düzəliş aparmaqla eks etdirilir. Gelecek silinmə sonradan barpa edilir, barpa mebləği manfaat və ya zərərdə eks etdirilir.

Qiymətləndirilmiş gelecek pul vəsaitləri hərəkatının cari dəyeri maliyyə aktivinin ilkin effektiv faiz dərəcəsi ilə diskont edilir. Kredit dəyişən faiz dərəcəsi ilə verilmişdirsa, deyərsizləşmə zərərinin ölçüləsi üçün diskontun dərəcəsi, cari effektiv faiz dərəcəsi olacaqdır. Girov qoyulmuş maliyyə aktivləri üzrə qiymətləndirilmiş gelecek pul vəsaitləri hərəkatının cari dəyerinin hesablanması, girov aktivinin özgəninkiləşdirilməsinin mümkün olub-olmamasından asılı olmayaraq, girovun alınması və satılması ilə bağlı məsrafları çıxməqla girov aktivinin özgəninkiləşdirilməsindən irəli gələn pul vəsaitləri hərəkətlərini eks etdirir.

Deyərsizləşmənin məcmu şəkildə qiymətləndirilmesi məqsədilə maliyyə aktivləri Bankın daxili kredit reytinqləri sistemi esasında qruplara bölündür və bu zaman aktivin növü, iqtisadi sektor, coğrafi mövqeyi, girovun növü, ödəniş vaxtının keçib-keçməməsi və digər müvafiq amillər kimi kredit riskinin xüsusiyyətləri nəzərə alınır.

Məcmu şəkildə deyərsizləşmə baxımından qiymətləndirilmiş maliyyə aktivləri qrupu üzrə pul vəsaitlərinin galəcək hərəkətləri bu qrupa daxil olan aktivlərin kredit riski xüsusiyyətləri ilə analoji xüsusiyyətlərə malik olan aktivlər üzrə zərərlərə bağlı tarixi məlumat əsasında müəyyən edilir. Zərərlərə bağlı tarixi məlumatda həmin məlumatın aid olduğu illerde təsir göstərməmiş can şəraitlərin təsirini eks etdirmek və keçmiş müddətin hazırda mövcud olmayan şəraitlərin təsirini istisna etmek, məqsədilə müşahidə edilən cari bazar məlumatı əsasında düzəlişlər edilir. Gelecek pul vəsaitləri hərəkətlərində deyişikliklərin qiymətləndirmələri hər il üçün müşahidə edilən bazarda müvafiq məlumatlardakı deyişiklikləri (misal üçün işsizlik seviyyəsi, daşınmaz əmlakın qiymətləri, əmtəə qiymətləri, ödəniş statusunda deyişikliklər və ya qrupun çəkdiyi zərərləri və ya onların hecmini eks etdiren digər amilləri) eks etdirir. Gelecek pul vəsaitləri hərəkatının qiymətləndirilmesi üçün istifadə edilmiş metod və ferziyyələr müntəzəm qaydada yenidən baxılır ki, qiymətləndirilmiş zərərlər faktiki nəticələr arasında fərqlər azaldılsın.

Satış üçün mövcud olan maliyyə investisiyaları

Satış üçün mövcud olan maliyyə investisiyaları üçün Bank her hesabat tarixində investisiya və ya investisiyalar qrupunda deyərsizləşməye dair obyektiv sübütün olub-olmamasını qiymətləndirir.

Satış üçün mövcud olan maliyyə investisiyaları kimi təsnif edilən kapital investisiyaları ilə bağlı obyektiv deyərsizləşmə sübütünə investisiyanın adaletli dəyerinin maya dəyerindən əhəmiyyətli və ya sürətki şəkildə aşağı düşməsi daxildir. Deyərsizləşmə sübütü mövcud olanda məcmu zərər – əvvəl manfaat və ya zərərdə eks etdirilmiş investisiya üzrə deyərsizləşmə zərərini çıxməqla alış dəyeri ilə cari adaletli dəyer arasındakı fərq kimi ölçülür – digər ümumi galin tərkibindən çıxarılır və manfaat və ya zərərdə eks etdirilir. Kapital investisiyaları üzrə deyərsizləşmə zərərləri manfaat və ya zərər vasitəsilə barpa edilir, onların deyərsizləşmədən sonra adaletli dəyerinin artması digər ümumi galin tərkibində eks etdirilir.

Borc alatları satış üçün mövcud olan alatlar kimi təsnif edilənə deyərsizləşmə amortizasiya hesablanmış dəyerlə ucotla alınan maliyyə aktivləri ilə eyni prinsiplərə qiymətləndirilir. Gelecek faiz geliri azaldılmış balans dəyərinə əsaslanır və deyərsizləşmə zərərinin ölçüləsi məqsədilə gelecek pul vəsaitləri hərəkətlərinin diskont edilməsi üçün istifadə edilən faiz dərəcəsi ilə hesablanır. Faiz geliri manfaat və ya zərərdə eks etdirilir. Əger növbəti ilde borc alatının adaletli dəyeri artırırsa və bu artırma obyektiv olaraq deyərsizləşmə zərərləri manfaat və ya zərərdə eks etdirildikdən sonra baş vermiş hadisə ilə bağlıdır, deyərsizləşmə zərəri manfaat və ya zərərdə barpa edilir.

3. Mühüm mühasibat uçotu prinsiplerinin icmali (davamı)

Maliyyə aktivlərinin dəyarsızlaşması (davamı)

Kreditlərin restrukturizasiyası

İmkan dairesində Bank girova yiylənmək əvazına kredit şartlarını dəyişdirməyə çalışır. Buna müqavilə ilə nəzərdə tutulmuş ödəniş müddətlərinin uzadılması və yeni kredit şartlarının razılışdırılması daşıldır.

Bu restrukturizasiyanın uçot qaydası aşağıda təqdim olunur:

- Kreditin valyutası dəyişmişdirsa, köhnə kredit uçotdan çıxarılır və yeni kredit tanınır;
- Kreditin restrukturizasiyası borcalanın maliyyə çatınlıkları ilə bağlı deyilsə, Bank aşağıda təsvir olunan maliyyə öhdəlikləri üçün tətbiq edilən eyni yanaşmadan istifadə edir;
- Kreditin restrukturizasiya borcalanın maliyyə çatınlıkları ilə bağlırsa və kredit restrukturizasiyadan sonra dəyarsızlaşırsa, Bank ilkin effektiv faiz dərəcəsindən istifadə etməklə diskont edilmiş yeni pul vesaitlərinin hərəkətinin cari dəyeri ilə dövr üzrə ehtiyat xərclərində restrukturizasiyadan avvalki balans dəyeri arasında fərqi tanır. Restukturizasiyadan sonra kredit dəyarsızlaşməsə, Bank effektiv faiz dərəcəsini yenidən hesablaşır.

Yeni şərtlər müəyyən ediləndə kreditin vaxtı keçmiş hesab olunmur. Bütün şərtlərin yerinə yetirilməsindən və gələcək ödənişlərin mümkünüyündən əmin olmaq məqsədile Bankın rehberliyi restrukturizasiya edilmiş kreditləri daim nəzərdən keçirir. Belə kreditlər fərdi və ya məcmu qaydada dəyarsızlaşmaya maruz qalmışda davam edir və onların ödənilən dəyeri kredit üzrə ilkin və ya cari effektiv faiz dərəcəsini istifadə etməklə hesablanır.

Maliyyə aktivlərinin və öhdəliklərinin uçotdan çıxarılması

Maliyyə aktivləri

Maliyyə aktiv (və ya müvafiq hallarda maliyyə aktivinin bir hissesi və ya analoji maliyyə aktivləri qrupunun bir hissesi) aşağıdakı hallarda uçotdan çıxarılır:

- aktivdən pul vesaitlərini elde etmək hüquqlarının vaxtı başa çatmışdır;
- Bank özünün aktivdən pul vesaitlərini almaq hüquqlarını üçüncü tərəfə köçürümiş və ya aktivdən pul vesaitlərini almaq hüququnu saxlayaraq, üzərinə aktivdən pul vesaitlərini "tranzit" razılışması əsasında tam məbləğdə və çox yubanmadan ödəmək öhdəliyini götürmüşdür; və
- Bank: (a) aktiv üzrə risk və səmərələrin böyük hissəsini köçürümiş; (b) aktiv üzrə risk və səmərələrin böyük hissəsini köçürməmiş və ya özündə saxlamamış, lakin onlar üzrə nazərat hüququnu köçürümüşdür.

Bank aktivdən pul vesaitləri hərəkətini almaq hüququnu köçürümiş və aktiv üzrə risk və səmərələrin əksəriyyətini na köçürməmiş, ne onları özündə saxlamamış, ne da aktiv üzrə nazərat hüququnu köçürməmişdirse, aktiv, Bankın həmin aktivdə davam edən iştirakı müqabilində aks etdirilir. Köçürülmüş aktiv üzrə zamanət formasında aktivdə iştirakın davam etməsi aktivin ilkin balans dəyeri ilə Bankdan tələb oluna bilecek maksimal ödəniş məbləğindən az oları ilə ölçülür.

Aktivdə iştirak, köçürülmüş aktiv üzrə yazılı və/və ya satın alınmış opsiyon (o cümlədən nağd hesablaşma əsaslı opsiyon və ya analoji alət) formasında davam edirse, Bankın davam edən iştirakının həddi köçürülen aktivin Bank tərəfindən geri alınacaq dəyərinə bərabərdir. Lakin adaletli dəyərlər qiymətləndirilən aktiv üzrə yazılı "pul" opsiyonu (o cümlədən nağd hesablaşma əsaslı opsiyon və ya analoji alət) istisna təşkil edir və bu halda Bankın davam edən iştirakının həddi, köçürülen aktivin adaletli dəyeri və opsiyonun icra qiymətindən az oları ilə məhdudlaşır.

Maliyyə öhdəlikləri

Maliyyə öhdəliyi müvafiq öhdəlik icra edildikdə, leğv edildikdə və ya vaxtı başa çatdıqda uçotdan çıxarılır.

Mövcud olan bir maliyyə öhdəliyi eyni kreditor qarşısında tam fərqli şərtlərle digəri ilə evez edildikdə və ya mövcud öhdəliyin şərtlərinə əhəmiyyətli düzəlşələr edildikdə, belə əvəz etmə və ya düzəlş ilkin öhdəliyin tanınmasının dayandırılmasını və yeni öhdəliyin tanınmasını tələb etdir və müvafiq balans dəyerlərindəki fərqlər manfiət və ya zərarda aks etdirilir.

Maliyyə zamanətləri

Normal biznes faaliyyətində Bank akkreditivlər və zamanətlərdən ibarət olan maliyyə zamanətləri verir. Maliyyə zamanətləri maliyyə hesablarında ilk önce adaletli dəyərlər "Diger öhdəliklər" maddesində alınmış komissiya haqqı məbləğində aks etdirilir. Ilkin aks etdirmədən sonra Bankın her bir zamanət üzrə öhdəliyi aşağıdakı məbləğlərdən yuxarı olanı ilə ölçülür: amortizasiya hesablanmış komissiya haqqı və zamanətdən irəli gələn maliyyə öhdəliyinin ödənilməsi üçün tələb olunan məsrafların on yaxşı qiyməti.

(Məbləğlər min Azərbaycan manatı ilə təqdim edilir)

3. Mühüm mühasibat uçotu prinsiplərinin icmalı (davamı)

Maliyyə aktivlerinin və öhdəliklərinin uçtdan çıxarılması (davamı)

Maliyyə zamanetleri ilə bağlı öhdəliyin artması mənfeət və ya zərərdə nəzərə alınır. Alınmış komissiya haqqı mənfeət və ya zərər zamanetin müddəti üzrə bərabər hissələrə bölünməklə eks etdirilir.

Vergiler

Cari mənfeət vergisi xərçi Azərbaycan Respublikasının qanunları əsasında hesablanır.

Təxirə salılmış vergi aktivləri öhdəlik metodundan istifadə etmək müvəqqəti fərqlər üzrə hesablanır. Təxirə salılmış mənfeət şirkətlərin birleşməsi olmayan emalıyyat zamanı qüvvəlin və ya aktiv və ya öhdəliyin ilkin tanınmasından irəl gelmeyəndə və emalıyyat zamanı ne uçot mənfeətinə, nə də vergiya calb edilən mənfeətə və ya zərərə təsir göstərmədiyi hallarda, təxirə salılmış mənfeət vergisi aktivlərinin və öhdəliklərinin vergi bazası və onların maliyyə hesabatları məqsədləri üçün balans dəyərləri arasında bütün müvəqqəti fərqlər üzrə müəyyən edilir.

Təxirə salılmış vergi aktivləri yalnız bu daracada müəyyən edilir ki, çıxılan müvəqqəti fərqlərin istifadə edile bilmesi üçün vergiya calb edilən mənfeətin mövcud olması ehtimalı olsun. Təxirə salılmış mənfeət vergisi aktivləri və öhdəlikləri, hesabat tarixinə qüvvədə olan və ya asas etibarı ilə qüvvədə olan vergi darecələri və vergi qanunları əsasında aktivlərin səbidi və ya öhdəliklərin yerinə yetirildiyi müddətdə tətbiq edilən vergi dereceləri ilə ölçülür.

Bundan əlavə, Azərbaycanda Bankın fəaliyyəti ilə bağlı müxtalif emalıyyat vergileri tətbiq edilir. Bu vergiler ümumi və inzibati xərclərin tərkibinə daxil edilir.

Cari və təxirə salılmış vergi mənfeət və ya zərərdə tanınır, lakin cari və təxirə salılmış vergi digər ümumi gelirde və ya birbaşa kapitalda tanınan maddələrə aiddir, cari və təxirə salılmış vergi də, müvafiq olaraq, digər ümumi gelirde və ya birbaşa kapitalda tanınır.

Əmlak və avadanlıqlar

Avadanlıqlar, gündəlik xidmət xərcləri istisna olmaqla, yüksilmiş köhnələməni və her hansı tanınmış deyərsizləşmə zərərini çıxməqla maya dəyəri ilə tanınır. Tanıma meyarına uyğun geləndə, avadanlıqların bir hissəsinin evez etdiriləsi xərcləri yaranan zaman həmin dəyərə daxil edilir.

Avadanlığın balans dəyəri deyərsizləşmə baxımından balans dəyərinin qaytarılmayacağıını göstəren hadisələr baş verəndə və ya şəraitlər dəyişəndə yenidən qiymətləndirilir.

İlk olaraq maya dəyəri ilə tanındıqdan sonra əmlak (binalar) yenidən qiymətləndirilmiş dəyərlə uçota alınır. Hemin yenidən qiymətləndirilmiş dəyər yenidən qiymətləndirme tarixində adətəli dəyərdən sonradan yüksilmiş köhnələməni və sonradan yüksilmiş deyərsizləşmə zərərəni çıxməqla müəyyən edilir. Qiymətləndirme kifayət qədər tez-tez aparılır ki, yenidən qiymətləndirilen aktivin adətəli dəyərinin balans dəyərindən çox fərqli olmaması təmin olunsun.

Yenidən qiymətləndirme üzrə her hansı elava məbləğ digər ümumi galire daxil edilmiş əmlak və avadanlıqlar üçün yenidən qiymətləndirme ehtiyatına aid edilir. Lakin yenidən qiymətləndirme üzrə her hansı elava vasitə əvvəller mənfeət və ya zərərdə eks etdirilmiş həmin aktivin dəyərinin yenidən qiymətləndirme nəticəsində azalmasını işğv etdiyi halda, bu artma mənfeət və ya zərərdə eks etdirilir. Yenidən qiymətləndirme üzrə kəsir mənfeət və ya zərərdə eks etdirilir, lakin bu halda həmin aktiv üzrə əvvəlki elava məbləğlə birbaşa evaşlaşdırılan kəsir əmlak və avadanlıqlar üçün yenidən qiymətləndirme ehtiyatında elava məbləğlə birbaşa evezləşdirilir.

Əmlak və avadanlıqlar üçün yenidən qiymətləndirme ehtiyatından bölüşdürülməmiş mənfeətə illik köçürmə aktivlərin yenidən qiymətləndirilmiş balans dəyəri əsasında köhnələmə ilə aktivlərin maya dəyəri əsasında köhnələmə arasındakı fərqli üçün aparılır. Satış zamanı satılan konkret aktivə aid olan her hansı yenidən qiymətləndirme ehtiyatı bölüşdürülməmiş mənfeətə köçürülrən.

Aktiv istifadə edilmək üçün hazır olduğu andan bu aktiv üzrə köhnələmə hesablanması başlayır. Köhnələmə aktivlərin balans dəyərlərini aşağıda göstərilən proqnozlaşdırılmış istifadə müddətləri üzrə bərabər hissələrə bölməklə hesablanır:

	<i>İllər</i>
Binalar	20
İcərəyə götürülmüş aktivlərin əsaslı tamiri	10
Kompyuterlər və digər avadanlıqlar	5
Mebel, qurğu, naqliyyat vasitələri və digər	5

Aktivlərin qalıcı dəyərləri, istifadə müddətləri və metodlar yenidən baxılaraq, her maliyyə ilinin sonunda lazımi olduqca yeniləşdirilir.

Tamir və rekonstruksiya xərcləri çekildikcə xərcləre aid edilir və kapitallaşdırılmış olduğu hallar istisna olmaqla, ümumi və inzibati xərclərə daxil edilir.

3. Mühüm mühasibat uçotu prinsiplerinin icmalı (davamı)

Qeyri-maddi aktivlər

Qeyri-maddi aktivlər kompüter programlarından və lisenziyalardan ibarətdir.

Ayrıca alınmış qeyri-maddi aktivlər ilk olaraq maya deyeri ilə tanınır. İlkən tanımından sonra qeyri-maddi aktivlər yüksəlmiş kohneleşme və yüksəlmiş dəyərsizləşmə zərərlərini çıxmışla maya deyeri ilə eks etdirilir. Qeyri-maddi aktivlərin istifadə müddətləri mahdud müddətlər kimi müəyyən edilmişdir. Mehduud istifadə müddəti olan qeyri-maddi aktivlərə 1-10 illik istifadə müddəti üzrə amortizasiya hesablanır və həmin qeyri-maddi aktivlər üzrə mümkün dəyərsizləşmə əlamətləri mövcud olanda dəyərsizləşmə baxımından qiymətləndirme aparılır.

Ehtiyatlar

Bank keçmiş hadisələr nəticəsində hüquqi və ya işgüzar praktikadan irəli gələn öhdəliklərə malik olduqda, bu öhdəliklərin yerinə yetirilməsi üçün iqtisadi resursların sərf olunmasının ehtimalı böyük olduqda və öhdəliklərin məbləği kifayət qədər dəqiq ehtimal edilə bildikdə ehtiyatlar uçota alınır.

Pensiya təminatı və işçilərə digər ödənişlər üzrə öhdəliklər

Bank işa göttürən cari ödəmələrinin işçilərə ümumi emek haqqı ödənişlərinin müəyyən faizi kimi hesablanması nəzərdə tutan Azərbaycan Respublikasının dövlət pensiya təminatı sistemindən əlavə her hansı fərdi pensiya təminatı sistemine malik deyildir. Bu xərclər müvafiq emek haqqının aid olduğu hesabat dövründə eks etdirilir. Bundan əlavə, Bank emek fealiyyəti başa çatdıqdan sonra işçilərə ehamiyyətli ödənişlər aparmalı deyildir.

Səhmdar kapitalı

Səhmdar kapitalı

Adı səhmlər səhmdar kapitalı kimi təsnif edilir. Şirkətlərin birləşməsi istisna olmaqla, yeni səhmlərin buraxılması ilə birbaşa bağlı olaraq üçüncü təreffiyə ödənişləre çəkilen xərclər kapitalın tərkibində həmin emissiya nəticəsində əldə edilmiş məbləğin azalması kimi eks etdirilir. Əldə edilmiş vasaişlərin ədalətli dəyarının buraxılmış səhmlərin nominal dəyerindən və səhmdarların digər kapitala ödənişlərindən artıq məbləği əlavə kapital kimi eks etdirilir.

Dividendlər

Dividendlər, yalnız hesabat tarixindən gec olmayıaraq elan edildiyi halda, öhdəlik kimi eks etdirilir və hesabat tarixinə kapitalın məbləğindən çıxılır. Dividendlər haqqında məlumat hesabat tarixindən əvvəl və əlavə də hesabat tarixindən sonra, lakin maliyyə hesabatları tasdiq edildikdən əvvəl təklif və ya elan edildikdə açıklanır.

Şərti öhdəliklər və aktivlər

Şərti öhdəliklər maliyyə vəziyyəti haqqında hesabatda eks etdirilmir, lakin onların ödenilmesi üçün ehtiyatların xərclənməsi ehtimalı az olanda, maliyyə hesabatlarında açıklanır. Şərti aktivlər maliyyə vəziyyəti haqqında hesabatda eks etdirilmir, lakin onlarla bağlı iqtisadi faydalaların daxil olması ehtimal ediləndə maliyyə hesabatlarında açıklanır.

Gelir və xərclərin tanınması

Gelirlər, ödənişin ne zaman edildiyindən asılı olmayıaraq, Bank tərəfindən iqtisadi səmərənin əldə edilmesi ehtimal ediləndə və xərclər etibarlı şəkildə ölçüle biləndə tanınır. Gelirlərin tanınması üçün aşağıdakı xüsusi tanıma meyarları da qarşılanmalıdır.

Faiz və analoji gelir və xərclər

Ticarət aktivləri və ya satış üçün mövcud olan aktivlər kimi təsnif edilmiş faiz hesablanan qiymətli kağızlar və amortizasiya olunmuş deyeri ilə qiymətləndirilən bütün maliyyə alətləri üzrə faiz gelirləri və ya xərclər effektiv faiz dərəcəsi ilə tanınır. Həmin dərəcə qiymətləndirilən galəcək pul vasaişləri ödənişlərini və ya daxilişlərini maliyyə alətinin ehtimal edilən istifadə müddəti və ya daha qısa müddət ərzində maliyyə aktivinin və ya öhdəlikinin xalis balans dəyarınadək diskontlaşdırır. Hesablaşma zamanı maliyyə aləti üzrə bütün müqavilə şərtləri (misal üçün əvvəlcədən ödəmə imkanı), əlavə də alətlə biləvasitə bağlı olan və effektiv faiz dərəcesinin tərkib hissəsi olan bütün haqlar və əlavə xərclər nazərə alınır, lakin galəcək kredit zərərləri nazərə alınır. Bank maliyyə aktivləri və ya öhdəlikləri üzrə ödəniş və daxilişlərlə dair qiymətləndirmələrinə yenidən baxıqdır, həmin aktiv və öhdəliklərin balans dəyarına düzəlişlər edir. Düzəliş edilmiş balans deyeri ilkin effektiv faiz dərəcəsinə əsasında hesablanır və balans dəyarında dayışıklık faiz geliri və ya xərci kimi tanınır. Maliyyə aktivinin və ya analoji maliyyə aktivləri qrupunun deyeri dəyərsizləşmə zərərinə görə azalırsa, faiz geliri, yeni balans dəyarına ilkin effektiv faiz dərəcəsini tətbiq etmekle eks etdirilir.

(Məbləğlər min Azərbaycan manatı ilə təqdim edilir)

3. Mühüm mühasibat uçotu prinsiplerinin icmali (davamı)

Gelir və xərclərin tanınması (davamı)

Haqq və komissiyalar

Bank haqq və komissiya gelirini müşterilərə göstərdiyi müxtəlif xidmətlərdən elda edir. Haqq və komissiya gelirinə xidmətlər göstərilidikcə gelir kimi tanınan pul vəsaitlərinin toplanması və pul vəsaitlərinin çıxarılması üçün haqlar, müştəri xidmətləri üzrə haqlar, plastik kartlarla emaliiyyatlar və digər xidmət haqları daxildir. Haqq və komissiya xərclərinə plastik kartlara, pul vəsaitlərinə, müşterilərlə hesablaşmala və investisiya qiymətli kağızları ilə emaliiyyatlara aiddir.

Dividend geliri

Bank ödənişi almaq hüququnu elda edəndə gelir tanınır.

Xarici valyutanın çevirilməsi

Maliyyə hesabatları Bankın funksional və təqdimat valyutası olan AZN ilə təqdim edilir. Xarici valyutalarla aparılan emaliiyyatlar ilk önce emaliiyyat tarixində qüvvədə olan valyuta mazənnəsi ilə funksional valyutaya çevirilir. Xarici valyuta ilə olan monetar aktivlər və öhdəliklər hesabat tarixinə mazənnəden istifadə etmək fənsional valyutaya çevirilir. Xarici valyutalarla olan emaliiyyatların çevirilməsindən yaranan bütün fərqlər manfaat və ya zarerde "Xarici valyutalarla emaliiyyatlar üzrə xalis gelir (zarar)" maddəsi üzrə tanınır. Xarici valyuta ilə olan və maya dəyeri ilə qiymətləndirilən qeyri-monetary maddələr emaliiyyat tarixinə mövcud olan mazənnəyə görə çevirilir. Xarici valyuta ilə olan və ədalətli dəyərlər qeyri-monetary maddələr ədalətli dəyərin təyin edildiyi tarixdə mövcud olan mazənnəyə görə çevirilir.

Xarici valyuta ilə emaliiyyatın müqavilə mezənnəsi ilə ARMB-nin həmin emaliiyyat tarixinə rəsmi mezənnəsi arasında fərqlər diliq emaliiyyatları üzrə gelirlər daxil edilir.

Bank hazırkı maliyyə hesabatlarının hazırlanmasında 31 dekabr tarixinə olan aşağıdakı rəsmi mezənnələrdən istifadə etmişdir:

	2016	2015
1 ABŞ dolları	1.7707 AZN	1.5594 AZN
1 avro	1.8644 AZN	1.7046 AZN

Qəbul edilmiş, lakin hələ qüvvəyə minməmiş standart və şəhərlər

Bankın maliyyə hesabatları buraxıldığı tarixa qədər buraxılmış, lakin qüvvəyə minməmiş standartlar aşağıda təqdim olunur. Bank bu standartlar (müvafiq hallarda) qüvvəyə mindikdə onları tətbiq etmək niyyatındır.

9 sayılı MHBS "Maliyyə aletləri"

2014-cü ilin iyul ayında MUBSK 9 sayılı "Maliyyə aletləri" adlı MHBS-nin yekun versiyasını buraxmışdır. Bu versiya maliyyə aletləri layihəsinin bütün mərhələlərini eks etdirir və 39 sayılı "Maliyyə aletləri: Tanıma və Ölçmə" adlı MUBS-u və 9 sayılı MHBS-nin bütün əvvəlki versiyalarını əvəz edir. Standart təsnifləşdirilmə və ölçmə, dəyərsizləşmə və hedcinqin uçotu üzrə yeni təhləbləri təqdim edir.

Təsnifləşdirilmə və ölçmə baxımından yeni standart kapital aletləri və törama aletləri istisna olmaqla bütün maliyyə aktivlərinin müəssisenin aktivləri idarə etmək üçün tətbiq etdiyi biznes modeli və aletlərin müqavilə ilə nəzərdə tutulmuş pul vəsaitlərinin hərəketi ilə bağlı xüsusiyyətləri nəzərə alınmaqla qiymətləndirilməsini tələb edir. 39 sayılı MUBS-un ölçmə kateqoriyaları aşağıdakılardır əvəz ediləcək: ədalətli dəyərin dəyişməsi manfaat və ya zarerde eks etdirilən (ƏDDDMZ), ədalətli dəyərin dəyişməsi digər ümumi galırda eks etdirilən (ƏDDDÜG) və amortizasiya hesablanan dəyərlər ölçülən aletlər kateqoriyaları. Bundan əlavə, ölçmə və ya tanıma ilə bağlı uyğunluqları aradan qaldırmaq və ya əhəmiyyətli derecədə azaltmaq üçün müənasib olan hallarda 9 sayılı MHBS-de müəssisələrin "amortizasiya hesablanan dəyərlər ölçülən" və ya ƏDDDÜG kateqoriyalarının xüsusiyyətlərinə uyğun olan aletləri qeyd-şartsız ƏDDDMZ kateqoriyasına təyin etməyə davam etməsinə yol verilir. Alqı-satçı üçün saxlanılmayan kapital aletləri, gelecekdə galır və ya zararlı maliyyə nəticələri haqqında hesabata yenidən təsnif edilmədən, qeyd-şartsız ƏDDDÜG kateqoriyasına təyin edilə bilər. Maliyyə öhdəliklərinin uçotu esas etibarı ilə 39 sayılı MUBS-un təhləblərinə uyğun olacaq.

Bundan əlavə, 9 sayılı MHBS kreditin dəyərsizləşməsinə yanaşmanı fundamental qaydada dəyişir. Bu standart 39 sayılı MUBS-da nəzərdə tutulan çəkilmiş zərər yanaşmasını perspektiv gözənlənən kredit zərəri (PGKZ) yanaşması ilə əvəz edəcək. Bank ƏDDDMZ ilə uça alınmayan bütün kreditlər və digər borc maliyyə aktivləri, eləcə də kredit öhdəlikləri və maliyyə zamanatı müqavilələri üçün ehtiyatlı qeydə almağa borcludur. Ehtiyat növbəti on iki ayda öhdəliklərin yerinə yetirilməməsi ilə bağlı gözənlənən kredit zərərlərinə asaslanır, lakin kredit riskində başlanğıcdan əhəmiyyətli artım olduğu təqdirdə ehtiyat aktivin istifadə müddəti üzrə öhdəliklərin yerinə yetirilməməsinin mümkünliyinə asaslanmalıdır.

(Məbləğlər min Azərbaycan manatı ilə təqdim edilir)

3. Mühüm mühasibat uçotu prinsiplerinin icmali (davamı)

Qəbul edilmiş, lakin hələ qüvvəyə minməmiş standart və şəhərlər (davamı)

9 sayılı MHBS 1 yanvar 2018-ci il tarixində və ya bu tarixden sonra başlayan illik dövrləre tətbiq edilir. Erken tətbiqetmeye icazə verilir. Əvvəlki dövrlərə tətbiq edilməsi tələb edilir, lakin müqayiseli məlumatın təqdim edilməsi məcburi deyil. Keçid tarixi olan 1 yanvar 2018-ci ildə təsir bölgüsündürüləməmiş manfaatda qeydə alınmalıdır. 9 sayılı MHBS-nin qəbul edilməsinin Bankın maliyyə aktivlarının təsnifatı və ölçüləşməsinə təsir etməsi ehtimal edilir, lakin Bankın maliyyə öhdəliklərinin təsnifatı və ölçüləşməsinə heç bir təsir olmayıcaq. Bank kreditlərinin və debitor borclarının terminatsız xarakterine görə kapitalına əhəmiyyətli təsirin göstərilecəyini ehtimal edir, lakin Bank təsirin hacmini müəyyən etmək məqsadlı perspektiv elementlər daxil olmaqla, bütün məntiqi və təsdiqəcisi məlumatları nezərdən keçirməklə daha təfsilatlı təhlil aparmalıdır.

15 sayılı MHBS "Müştərilärlə müqavilələrdən gəlirlər"

2014-cü ilin may ayında MUBSK 1 yanvar 2018-ci il tarixində və ya bu tarixden sonra başlayan illik dövrlərə tətbiq edilen 15 sayılı "Müştərilärlə müqavilələrdən gəlirlər" adlı MHBS buraxılmışdır. Erken tətbiqə yol verilir. 15 sayılı MHBS gəlirlərin tanınması prinsiplerini müəyyən edir və müştərilärlə bütün müqavilələrə tətbiq edilməlidir. Lakin, maliyyə alətlərinə və lizinglərə aid olan faiz və haqq gəlri yənə de 15 sayılı MHBS-nin əhatə dairəsindən kəndardır qalır və tətbiq edilən digər standartlarla (mesələn 9 sayılı MHBS, 16 sayılı "Lizinglər" adlı MHBS) ilə tənzimlənməlidir.

15 sayılı MHBS-yə görə gəlirlər mal və xidmətlər göndərildikcə, mal və xidmətləri göndərən mal və xidmətlər üzrə mülkiyyət hüququnun saxlanılmasını ehtimal etdiyi dərəcədə tanınmalıdır. Bundan əlavə bu standartda, müştərilärlə bağlı gəlirlərin və müvafiq pul vəsaitlərinin hərəkatının xarakteri, hacmi və vaxtı, eləcə də bunlara aid olan qeyri-müəyyənliklər haqqında məlumatların açıqlanmasına dair tələblərin tam toplusu təqdim ediləcək.

Bank 15 sayılı MHBS-nin erken tətbiq edilməsini ehtimal etmir və hazırda onun təsirini qiymətləndirir.

12 sayılı MUBS Manfaat vergisi (Düzelişlər)

2016-ci ilin yanvar ayında 12 sayılı MUBS-a düzelişlər buraxaraq MUBSK uçot məqsədləri üçün ədaletli dəyərlə, vergi məqsədləri üçün isə maya dəyeri ilə ölçülülmüş borc alətlərinin taxira salınmış vergi aktivlərinin uçot qaydasını izah etmişdir. Bank bu düzelişlərin qəbul edilməsi nəticəsində onun maliyyə hesabatlarına əhəmiyyətli təsir göstərilməsini ehtimal etmir.

7 sayılı "Pul vəsaitlərinin hərəkatı haqqında hesabat"

2016-ci ilin yanvar ayında MUBSK maliyyə fealiyyətinə dair məlumatların açıqlanmasını təkmilləşdirmək və istifadəçilərə hesabat verən müəssisenin likvidlik vəziyyətlərinə daha yaxşı anlamağa kömək etmək məqsadılıq 7 sayılı "Pul vəsaitlərinin hərəkatı haqqında hesabat" adlı MUBS-a düzelişlər buraxılmışdır. Yeni tələblərə uyğun olaraq müəssisələr maliyyə emalıyyatları nəticəsində maliyyə öhdəliklərində dəyişikliklər - mesələn pul vəsaitlərinin hərəkatı və nağdsız maddələrdən irəli galen dəyişikliklər (mesələn, xarici valyutanın hərəkatından gəlirlər və ya zərərlər) - haqqında məlumatı açıqlamalıdır. Düzeliş 1 yanvar 2017-ci ildən etibarən qüvvəyə minir. Bank hazırda təsiri qiymətləndirir.

4. Mühüm mühasibat uçotu mühakiməleri və ehtimalları

Bankın uçot qaydalarını tətbiq edərək, rəhberlik, qiymətləndirmələrdən əlavə, maliyyə hesabatlarında eks etdirilmiş məbleğlərə dən əhəmiyyətli təsir göstərmiş aşağıdakı mühakimələrdən istifadə etmiş və ehtimallar vermişdir:

Maliyyə alətlərinin ədaletli dəyərlə

Maliyyə vəziyyəti haqqında hesabatda eks etdirilmiş maliyyə aktivlərinin və maliyyə öhdəliklərinin ədaletli dəyərləri feal bazarın elə edilə bilməyandır, onlar riyazi modellərin işlədilməsini daxil edən müxtəlif qiymətləndirmə mexanizmlərindən istifadə etməklə müəyyən edilir. Bu modeller üçün ilkin verilənlər mümkün olanda müşahidə edilə bilən bazarın götürülür, mümkün olmayanda isə ədaletli dəyərlərin müəyyən ediləsi üçün müəyyən dərəcədə mühakimələrin istifadə ediləsi tələb olunur. Əlavə təfsilətlər Qeyd 25-də təqdim olunur.

"Vasiteçi" kreditləri

Bank, Maliyyə Nazirliyinin zamanatı ilə ARMB-dan alınmış resurslar hesabına dövlət təşkilatlarına kreditlərin veriləsini nezərdə tutan üçərəflı müqavilələrdə iştirak edir. Bu müqavilələrdə Bank vasiteçi kimi çıxış edir və bu fealiyyətdən yalnız komissiya gəlri qazanır. Bu üçərəflı müqavilələrin müddeələrinin Bank tərəfindən təfsirinə əsasən, Bankın heç bir mənfaeti və ya kredit riski olmadığına görə, ARMB-dan alınmış resurslar və bu resurslar vasitəsilə dövlət təşkilatlarına verilmiş kreditlər Bankın maliyyə vəziyyəti haqqında hesabatında netləşdirilir.

4. Mühüm mühasibat uçotu mühakimələri və ehtimalları (davamı)

Kreditin dəyarsızlaşması üçün ehtiyat

Bank müntəzəm qaydada kreditlerinin və debitor borclarının dəyarsızlaşmə baxımından təhlilini aparır. Kredit zararı üçün ehtiyat ayırmak məqsədilə Bank öhdəliyin yerinə yetirilməsinin yüksək ehtimalına əsaslanan kredit riski modelindən, elecə də mümkün zərər səviyyəsi metodologiyasından istifadə edir. Eynilə, Bank qrupa daxil olan borcalanların öhdəlikləri ödəmək statusunda manfi dəyişikliklərə və ya qrupun daxilində aktivlər üzrə öhdəliklərin yerinə yetirilməsi ilə əlaqəli olan dövlət və ya yerli iqtisadi şəraitlərin dəyişməsinə işarə edən müşahidə edilən məlumatlar əsasında gelecek pul vəsaitləri hərəkətlərində dəyişiklikləri qiymətləndirir. Bank cari şəraitləri əks etdirmək məqsədilə kreditlər və ya debitor borcları qrupu üçün müşahidə edilən məlumatlarda düzəliş aparmaq üçün təcrübəyə əsaslanan mühakimələrdən istifadə edir.

31 dekabr 2016-ci il tarixində Bank müştərilərə verilmiş kreditlərin dəyarsızlaşması üçün ehtiyat ayırmak məqsədilə yeni metodologiya tətbiq etmişdir. Əvvəller tətbiq edilən metodologiya əsasən statistik məlumatlara və portfelin idarə edilməsi təcrübəsinə əsaslanırdı. Daha qabaqcıl metodologiyaya keçid manfaət və ya zərər haqqında hesabatda 3,065 min AZN məbləğində kreditin dəyarsızlaşması üçün ehtiyatın qaytarılması ilə nəticələnmişdir.

Girovun dəyerinin müəyyən edilməsi

Rahberlik müntəzəm olaraq girovun bazar dəyerini nəzərdən keçirir. Rahberlik, cari şəraitləri əks etdirmək və girovun adətli dəyerində düzəliş aparmaq məqsədilə təcrübəli mühakimələrindən və ya müstəqil rəyindən istifadə edir. Tələb olunan girovun məbləği və növü tərəf müqabilinin kredit risklerinin qiymətləndirilməsindən asılıdır.

Vergilər

Azerbaycanın qanunvericiliyi müxtəlif şəhərlərə və tez-tez edilən dəyişikliklərə maruz qalır. Rahberlik hesab edir ki, 31 dekabr 2016-ci və 2015-ci il tarixlərinə müvafiq qanunvericiliyin rahberlik tərefindən tətbiq edilən şəhəri münasibdir və Bankın vergi mövqeyi qəbul edilecekdir.

Aidiyyatlı olan şəxslərə əməliyyatlar

Adı fealiyyətində Bank aidiyyatlı olan şəxslərə əməliyyatlar aparan 39 sayılı MUBS maliyyə aletlərinin ilk önce adətli dəyerləri əsasında tanınmasını tələb edir. Müəyyən əməliyyatlar feal bazarda aparılmadığı təqdirdə, onların bazar və ya qeyri-bazar faiz dərəcələri ilə qiymətləndiriləcək müəyyən etmek üçün mühakimələr tətbiq edilir. Mühakimə aidiyyatlı olmayan şəxslər arasında oxşar əməliyyatlar üçün qiymətlərin təyin edilməsi və effektiv faiz dərəcəsinin təhlili əsasında verilir.

5. Pul vəsaitləri və pul vəsaitlərinin ekvivalentləri

Pul vəsaitləri və pul vəsaitlərinin ekvivalentləri aşağıdakılardan ibarətdir:

	2016	2015
Kassada olan pul vəsaitləri	278,886	305,763
Azerbaycan Respublikasının Mərkəzi Bankında cari hesablar	293,830	177,396
Diger kredit təşkilatlarında cari hesablar	93,245	104,493
Kredit təşkilatlarında müddəti 90 günədək olan müddətli depozitlər	97,489	-
ARMB-da müddəti 90 günədək olan müddətli depozitlər	25,129	-
Yolda olan pullar	18,794	-
Pul vəsaitləri və pul vəsaitlərinin ekvivalentləri	807,373	587,652

31 dekabr 2016-ci il tarixinə digər kredit təşkilatlarında cari hesablara rezident və qeyri-rezident banklarda müxbir hesablarda, müvafiq olaraq, 28,179 AZN (2015-ci il: 5,908 AZN) və 65,066 AZN (2015-ci il: 98,585 AZN) məbləğində qazandırmayan qalıqlar daxildir.

31 dekabr 2016-ci il tarixində kredit təşkilatlarında müddəti 90 günədək olan müddətli depozitlər 97,489 AZN (2015-ci il: sıfır) məbləğində üç qeyri-rezident bankda faiz hesablanması qısamüddətli depozitlərdən ibarət olmuşdur.

(Məbləğlər min Azərbaycan manatı ilə təqdim edilir)

6. Kredit təşkilatlarından alınacaq məbləğlər

Kredit təşkilatlarından alınacaq məbləğlər aşağıdakılardan ibarətdir.

	2016	2015
ARMB-də müddətli depozitlər	427,227	-
Kredit təşkilatlarında blok edilmiş hesablar	108,863	158,591
Kredit təşkilatlarında müddətli depozitlər	107,477	-
Kredit təşkilatlarında blok edilmiş hesablar	99,699	82,887
Kredit təşkilatlarına verilmiş kreditlər	30,910	866
ARMB-də məcburi ehtiyat	13,932	4,991
Kredit təşkilatlarından alınacaq məbləğlər	788,108	247,335

31 dekabr 2016-ci il tarixinə 108,863 AZN (2015-ci il: 158,591 AZN) məbləğində ARMB-də blok edilmiş hesablar ARMB qarşısında 80,000 AZN (2015-ci il: 100,000 AZN) məbləğində borc öhdəliyi üzrə blok edilmiş vəsaitlərdən ibarətdir.

31 dekabr 2016-ci il tarixinə kredit təşkilatlarında müddətli depozitlərə bir rezident və beş qeyri-rezident banklarda yerləşdirilmiş müvafiq olaraq 2,659 AZN (2015-ci il: sıfır) və 104,818 AZN (2015-ci il: sıfır) məbləğində faiz qazandıran müddətli depozitlər daxildir.

31 dekabr 2016-ci il tarixinə kredit təşkilatlarında blok edilmiş hesablar bir qeyri-rezident kredit təşkilatının dörd müştəriyə (2015-ci il: iki müştəriyə) verdiyi akkreditivlər üzrə blok edilmiş vəsaitlərdən ibarətdir.

Kredit təşkilatları ARMB-de müştərilarından AZN ilə calb edilmiş qalıqların avvalki ay üzrə orta seviyyesinin illik 0.5%-i dərəcəsində (2015-ci il: 0.5%) və xarici vəyulatda avvalki ay üzrə orta seviyyesinin illik 1%-i dərəcəsində (2015-ci il: 0.5%) faiz qazandırmayan pul depozitini (məcburi ehtiyat) saxlamalıdır. Bankın bu depozitli geri almaq imkanı qanunvericilikdə mehdudlaşdırılır.

31 dekabr 2016-ci il tarixinə kredit təşkilatlarına verilmiş kreditlərə 30,910 AZN (2015-ci il: 866 AZN) məbləğində altı (2015-ci il: üç) rezident qeyri-bank kredit təşkilatına və bir rezident bankda (2015-ci il: sıfır) verilmiş kreditlər daxildir.

7. Satış üçün mövcud olan investisiya qiymətli kağızları

Satış üçün mövcud olan investisiya qiymətli kağızları aşağıdakılardan ibarətdir:

	2016	2015
Korporativ sahmlər	3,386	2,977
Azərbaycan Respublikası Maliyyə Nazirliyi tərəfindən buraxılmış notlar	1,795	-
Cəmi satış üçün mövcud olan investisiya qiymətli kağızları	5,181	2,977

8. Müştərilərə verilmiş kreditlər

Müştərilərə verilmiş kreditlər aşağıdakılardan ibarətdir:

	2016	2015
Dövlətə bağlı müəssisələr	527,776	404,965
Fiziki şəxslərə verilmiş kreditlər – istehlak kreditləri	499,761	519,826
Korporativ kreditlər	219,202	212,073
Fiziki şəxslərə verilmiş kreditlər – ipoteka kreditləri	25,345	25,754
Fiziki şəxslərə verilmiş kreditlər – sahibkarlar	18,591	19,750
Müştərilərə verilmiş kreditlər, ümumi	1,290,675	1,182,368
Cıxılsın – kreditin dayorsızlaşması üçün ehtiyat	(87,402)	(78,398)
Müştərilərə verilmiş kreditlər, xalis	1,203,273	1,103,970

(Məbləğlər min Azərbaycan manatı ilə təqdim edilir)

8. Müştərilərə verilmiş kreditlər (davamı)

Müştərilərə verilmiş kreditlərin deversizləşməsi üçün ehtiyat

Müştərilərə verilmiş kreditlərin deversizləşməsi üçün ehtiyatın sınıflar üzrə üzəşdirilməsi aşağıdakı cədvəldə təqdim edilir:

	Fiziki şəxslərə verilmiş kreditlər - istehlak kreditləri	Dövlətə bağlı müəssisələr	Korporativ kreditlər	Fiziki şəxslərə verilmiş kreditlər - ipoteka kreditləri	Fiziki şəxslərə verilmiş kreditlər - sahibkarlar	Cəmi
1 yanvar 2016-ci il	(21,088) (9,564) 3,797	(9,158) (1,418) 95	(33,786) (1,956) 2,691	(4,341) (213) -	(10,025) (2,982) 546	(78,398) (16,133) 7,129
31 dekabr 2016-ci il	(26,855)	(10,481)	(33,051)	(4,554)	(12,461)	(87,402)
Fərdi şəkildə deversizləşməş Umuməs dəyərsizləşməş	(976) (25,879)	(1,749) (8,732)	(16,498) (16,553)	- (4,554)	(1,639) (10,822)	(20,862) (66,540)
Fərdi şəkilde qiyametləndirilmiş dəyərsizləşmə ehtiyatını çıxmazdan avval dəyərsizləşməş hesab edilən kreditlərin ümumi məbləği	(26,855)	(10,481)	(33,051)	(4,554)	(12,461)	(87,402)
	1,513	3,455	38,291	-	5,053	48,312

	Fiziki şəxslərə verilmiş kreditlər - istehlak kreditləri	Dövlətə bağlı müəssisələr	Korporativ kreditlər	Fiziki şəxslərə verilmiş kreditlər - ipoteka kreditləri	Fiziki şəxslərə verilmiş kreditlər - sahibkarlar	Cəmi
1 yanvar 2015-ci il	(14,244) (13,842) 6,998	(1,955) (7,346) 143	(20,322) (13,740) 276	(2,212) (2,136) 7	(9,139) (2,178) 1,292	(47,872) (39,242) 8,716
31 dekabr 2015-ci il	(21,088)	(9,158)	(33,786)	(4,341)	(10,025)	(78,398)
Fərdi şəkildə deversizləşməş Umuməs dəyərsizləşməş	(8,433) (12,655)	(580) (8,578)	(27,506) (6,280)	(4,203) (138)	(9,112) (913)	(49,834) (28,564)
Fərdi şəkilde qiyametləndirilmiş dəyərsizləşmə ehtiyatını çıxmazdan avval dəyərsizləşməş hesab edilən kreditlərin ümumi məbləği	(21,088)	(9,158)	(33,786)	(4,341)	(10,025)	(78,398)
	9,009	2,365	38,980	4,347	11,518	66,219

(Məbləğlər min Azerbaycan manatı ilə təqdim edilir)

8. Müşterilərə verilmiş kreditlər (davamı)

Fərdi şəkilde deyərsizleşmiş kreditlər

31 dekabr 2016-ci il tarixində başa çatan il üzrə deyərsizleşmiş kreditlər üzrə 2,881 AZN (2015-ci il: 2,014 AZN) məbləğində faiz geliri hesablanmışdır.

ARMB-nin tələblərinə əsasən kreditlər yalnız Müşahidə Şurasının təsdiqi ilə, xüsusi hallarda isə, məhkəmenin müvafiq qərar əsasında silinə bilər.

Girov və kreditin keyfiyyətini artırın digər amillər

Tələb olunan girovun məbləği və növü biznes tərafdaşının kredit riskinin qiymətləndirilməsindən asılıdır. Girov növlerinin münasibliyi və qiymətləndirmə parametrlərinə dair qaydalar tətbiq edilir.

Alınmış girovların əsas növləri aşağıdakılardır:

- ▶ Korporativ kreditlər üçün daşınmaz emlak və naqliyyat vasitələri üzrə girovlar, üçüncü tərəflərin zamanetləri;
- ▶ Fərdi kreditlərin veriləsi üçün yaşayış mülkləri üzrə girovlar.

Rahbarlık girovun bazar dəyərinə nazərət edir, müvafiq razılaşmaya uyğun olaraq əlavə girov tələb edir və kreditin deyərsizləşməsi üçün ehtiyatın münasibliyini nəzərdən keçirdiyi zaman eldə etdiyi girovun bazar dəyərinə nazərət edir.

Müşterilərə verilmiş kreditlərin konsentrasiyası

Kreditlər aşağıdakı müştəri növlərinə verilir:

	2016	2015
Dövlətə bağlı müəssisələr	527,776	404,965
Fiziki şəxslər	525,106	545,580
Özel müəssisələr	219,202	212,073
Sahibkarlar	18,591	19,750
Müşterilərə verilmiş kreditlər, ümumi	1,290,675	1,182,368

Kreditlər əsasən aşağıdakı sənaye sektorlarına verilir:

	2016	2015
Fiziki şəxslər	525,106	545,580
Naqliyyat	280,798	184,584
Istehsal	222,255	214,738
Tikinti	92,398	109,098
Ticarət və xidmətlər	84,745	77,035
Telekommunikasiya	56,844	18,816
Kənd təsərrüfatı və qida məhsullarının emalı	22,748	25,989
Diger	5,781	6,528
Müşterilərə verilmiş kreditlər, ümumi	1,290,675	1,182,368

31 dekabr 2016-ci il tarixinə Bankda on iki (2015-ci il: on iki) an iki borcalandan alınacaq 615,050 AZN və ya ümumi kredit portfelinin 48%-i ilə (2015-ci il: 482,782 AZN və ya ümumi kredit portfelinin 41%-i) temsil olunan kredit konsentrasiyası olmuşdur. Bu kreditlər üçün 9,347 AZN (2015-ci il: 9,486 AZN) məbləğində ehtiyat yaradılmışdır.

(Məbləğlər min Azərbaycan manatı ilə təqdim edilir)

9. Əmlak və avadanlıqlar

Əmlak və avadanlıqlarda hərəkət aşağıdakı kimi olmuşdur:

	<i>Binalar</i>	<i>İcaraya götürülmüş aktivlərin esaslı təmiri</i>	<i>Komüterlər ve digər ofis avadanlıqları</i>	<i>Mebel, qurğu, neqliyyat vasitələri və digər</i>	<i>Cəmi</i>
İlikin dəyəri və ya yenidən qiymətləndirmə					
31 dekabr 2014-cü il	6,640	451	13,056	39,915	60,062
Əlavələr	—	1,399	3,098	6,615	11,112
Silinmələr	—	(82)	(2,848)	(2,557)	(5,487)
Yenidən qiymətləndirmənin təsiri	413	—	—	—	413
31 dekabr 2015-ci il	7,053	1,768	13,306	43,973	66,100
Əlavələr	—	1,880	2,211	9,174	13,265
Silinmələr	(425)	—	(2,750)	(1,203)	(4,378)
Yenidən qiymətləndirmənin təsiri	(943)	—	—	—	(943)
31 dekabr 2016-ci il	5,685	3,648	12,767	51,944	74,044
Yığılmış köhnələmə və dəyərsizləşmə					
31 dekabr 2014-cü il	(332)	(95)	(10,599)	(25,997)	(37,023)
Əlavələr	(332)	(98)	(886)	(4,472)	(5,788)
Silinmələr	—	82	2,828	2,438	5,348
Yenidən qiymətləndirmənin təsiri	664	—	—	—	664
31 dekabr 2015-ci il	—	(111)	(8,657)	(28,031)	(36,799)
Köhnələmə xərci	(709)	(236)	(1,492)	(5,131)	(7,568)
Silinmələr	425	—	2,715	1,163	4,303
31 dekabr 2016-ci il	(284)	(347)	(7,434)	(31,999)	(40,064)
Xalis balans dəyəri					
31 dekabr 2014-cü il	6,308	356	2,457	13,918	23,039
31 dekabr 2015-ci il	7,053	1,657	4,649	15,942	29,301
31 dekabr 2016-ci il	5,401	3,301	5,333	19,945	33,980

31 dekabr 2016-ci il tarixinə 25,109 AZN (2015-ci il: 24,187 AZN) məbləğində əmlak və avadanlıqlar təmamilə köhnəlmişdir.

31 dekabr 2016-ci il tarixinə əmlak və avadanlıqlara 4,454 AZN (2015-ci il: 1,212 AZN) məbləğində anbardakı maddələr daxil olmuşdur.

31 dekabr 2016-ci il tarixinə binalanın adaletli dəyərini müəyyən etmək məqsədilə Bank müştəqil qiymətləndirici olan KONEKO MMC-ni cəlb etmişdir. Adaletli dəyər bazar esaslı səbutlara istinadən müəyyən edilir. Qiymətləndirmə metodu olaraq müqayiseli təhlil istifadə edilmişdir. Yenidən qiymətləndirmə nəticəsində binaların adaletli dəyərində dəyişikliyin cüzi olması qiymətləndirilmişdir.

Binalar dəyər modelindən istifadə etməklə qiymətləndirilseydi, balans dəyərləri belə olardı:

	<i>2016</i>	<i>2015</i>
İlikin dəyəri	7,656	8,083
Yığılmış köhnələmə	(3,338)	(3,053)
Xalis balans dəyəri	4,320	5,030

(Məbləğlər min Azərbaycan manatı ilə təqdim edilir)

10. Qeyri-maddi aktivlər

Qeyri-maddi aktivlərdə hərəkət aşağıda təqdim edilir:

	Lisenziya	Kompüter programı	Cəmi
İlk dəyəri			
31 dekabr 2014-cü il	1,732	3,848	5,580
Əlavələr	3,834	1,145	4,979
Silinmələr	(553)	(24)	(577)
31 dekabr 2015-ci il	5,013	4,969	9,982
Əlavələr	8,250	4,011	12,261
Silinmələr	(3,466)	(380)	(3,846)
31 dekabr 2016-ci il	9,797	8,600	18,397
Yığılmış amortizasiya			
31 dekabr 2014-cü il	(865)	(1,977)	(2,842)
Amortizasiya xərci	(1,397)	(516)	(1,913)
Silinmələr	553	24	577
31 dekabr 2015-ci il	(1,709)	(2,469)	(4,178)
Amortizasiya xərci	(2,448)	(953)	(3,401)
Silinmələr	2,210	358	2,568
31 dekabr 2016-ci il	(1,947)	(3,064)	(5,011)
Xalis balans dəyəri			
31 dekabr 2014-cü il	867	1,871	2,738
31 dekabr 2015-ci il	3,304	2,500	5,804
31 dekabr 2016-ci il	7,850	5,536	13,386

11. Vergilər

Korporativ manfaat vergisi xərci aşağıdakılardan ibarətdir:

	2016	2015
Cari vergi xərci	(15,139)	(16,039)
Taxire salınmış manfaat vergisi xərci – müvəqqəti fərqlərin yaranması və lağv edilməsi	(8,484)	(1,938)
Çıxılsız: digər ümumi galırda tanınmış taxire salınmış manfaat vergisi	(107)	495
Manfaat vergisi xərci	(23,730)	(17,482)

İl ərzində digər ümumi galira aid edilmiş maddələrlə bağlı olan taxire salınmış vergi aşağıda təqdim olunur:

	2016	2015
Satış üçün mövcud olan investisiya qiymətli kağızları	(82)	(280)
Binaların yenidən qiymətləndirilməsi	189	(215)
Diger ümumi galira aid edilmiş manfaat vergisi	107	(495)

Effektiv manfaat vergisi derecəsi yerli qanunvericiliyə uyğun manfaat vergisi derecəsindən fərqlənir. Aşağıdakı cədvəldə yerli qanunvericilik əsasında manfaat vergisi xərci faktiki xərclərə tutuşdurulur:

	2016	2015
Manfaat vergisi xərcindən avval manfaat		
Yerli qanunvericiliyə uyğun olan manfaat vergisinin derecəsi	110,691	79,406
Yerli qanunvericiliyə uyğun derecə ilə nəzəri manfaat vergisi xərci	20%	20%
	(22,138)	(15,881)
Vergi məqsədləri üçün çıxılmayan və ya qiyməti andırılmayan maddələrin vergiya tasırı		
Çıxılmayan xərclər	(1,586)	(1,363)
Diger	(6)	(238)
Manfaat vergisi xərci	(23,730)	(17,482)

(Məbləğlər min Azərbaycan manatı ilə təqdim edilir)

11. Vergilər (davamı)

31 dekabr tarixinə taxire salınmış manfaat vergisi aktivləri və öhdəlikləri və onların müvafiq illerde hərəkətləri aşağıda təqdim olunur:

	Müvəqqəti fərqlərin yaranması və lağv edilməsi			Müvəqqəti fərqlərin yaranması və lağv edilməsi		
	Manfaat və ya zarar haqqında hesabatda		Digar ümumi galırda	Manfaat və ya zarar haqqında hesabatda		Digar ümumi galırda
	2014	2015		2015	2016	
Vergidən çıxılan müvəqqəti fərqlərin təsiri						
Kredit təşkilatlarından alınacaq məbləğlər	-	-	-	-	10,867	-
Asılı müəssisələrə investisiya	142	(142)	-	-	-	10,867
Zəmanətlər və öhdəliklər fürsətindən	-	-	-	-	-	-
Üçün ehtiyat	-	-	-	-	441	-
Qeyri-maddi aktivlər	48	(48)	-	-	107	-
Digar öhdəliklər	1,367	292	-	1,659	1,544	-
Taxire salınmış vergi aktivləri	1,557	102	-	1,659	12,959	-
						14,818
Pul vesaitləri və pul vesaitlərinin ekvivalentləri	(247)	-	-	(247)	(137)	-
Satış üçün mövcud olan investisiya qiyməti kağızları	(225)	-	(280)	(505)	-	(587)
Müşterilərə verilmiş kreditlər	(1,076)	(1,323)	-	(2,399)	(8,235)	-
Müştənlərə ödəniləcək məbləğlər	-	-	-	-	(5,766)	-
Kredit təşkilatlarına ödəniləcək məbləğlər	-	-	-	-	(4,748)	-
Zəmanətlər və öhdəliklər fürsətindən	-	-	-	-	-	-
Üçün ehtiyat	(139)	4	-	(135)	135	-
Qeyri-maddi aktivlər	-	(134)	-	(134)	134	-
Əmlak və avadanlıqlar	(1,038)	(133)	(215)	(1,386)	249	189
Digar aktivlər	(85)	41	-	(44)	(3,182)	-
Taxire salınmış vergi öhdəlikləri	(2,810)	(1,545)	(495)	(4,850)	(21,550)	107
Xalis taxire salınmış manfaat vergisi öhdəlikləri	(1,253)	(1,443)	(495)	(3,191)	(8,591)	107
						(11,675)

12. Digər dəyərsizləşmə və ehtiyatlar

Digər dəyərsizləşmə və ehtiyatlarda hərəkət aşağıdakı kimi olmuşdur:

	Digər aktivlər (Qeyd 13)	Zəmanətlər və öhdəliklər (Qeyd 13, 19)		Cəmi
		Zəmanətlər və öhdəliklər (Qeyd 13, 19)	Cəmi	
31 dekabr 2014-cü il	(817)	(104)	(921)	
Xərc	(975)	(1,045)	(2,020)	
31 dekabr 2015-ci il	(1,792)	(1,149)	(2,941)	
 Xərc	(528)	(4,167)	(4,695)	
Silinmə	386	-	386	
 31 dekabr 2016-ci il	(1,934)	(5,316)	(7,250)	

Digər aktivlərin dəyərsizləşməsi üçün ehtiyat müvafiq aktivlərin balans dəyerindən çıxılır. Zəmanətlər və öhdəliklər üçün ehtiyat digər öhdəliklərdə yazılır.

(Məbləğlər min Azərbaycan manatı ilə təqdim edilir)

14. Müşterilər qarşısında öhdəliklər

Müşterilər qarşısında öhdəliklər aşağıdakılardan ibarətdir:

	2016	2015
Hüquqi şəxslər		
Cari hesablar	423,710	246,691
Müddətli depozitlər	746,365	249,371
Fiziki şəxslər		
Cari hesablar	201,937	140,883
Müddətli depozitlər	638,574	488,661
Müşterilər qarşısında öhdəliklər	2,010,586	1,125,606
Zəmanətlər və akkreditivlər üzrə girov kimi saxlanılanlar	(27,399)	(35,940)

31 dekabr 2016-ci ildə Bankın 10-ən iri müştəri (2015-ci il: 10) üzrə məbləğlərin mecmu qalığı 992,069 AZN olmuş və ya cəmi müştəri hesablarının 49%-ni (2015-ci il: 392,965 AZN və ya 35%-ni) təşkil etmişdir. Bu on ən iri müştəridən üçü cəmi məbləği 107,281 AZN olmaqla Banka aidiyyəti olan şəxslər (2015-ci il: beş aidiyyəti olan şəxs, 130,474 AZN).

Müştəri hesablarının iqtisadi sektorlara üzrə təhlili aşağıda təqdim olunur:

	2016	% Məbləğ	2015	% Məbləğ
	Məbləğ		%	
Fiziki şəxslər	840,511	42%	629,544	56%
Dövlətə bağlı müəssisələr	756,347	38%	139,457	12%
Neqliyyat və rəbət	194,134	10%	167,096	15%
Sığorta	63,310	3%	47,715	4%
İnvestisiya saxlayan şirkətlər	50,783	3%	50,641	4%
Ticaret	45,865	2%	57,318	5%
Tikinti	39,994	2%	29,551	3%
İstehsal	9,355	0%	812	0%
Kənd təsərrüfatı	1,554	0%	148	0%
Enerji	86	0%	367	0%
Digar	8,647	0%	2,957	1%
Müşterilər qarşısında öhdəliklər	2,010,586	100%	1,125,606	100%

15. Azərbaycan Respublikasının Mərkəzi Bankı və dövlət təşkilatları qarşısında öhdəliklər

Azərbaycan Respublikasının Mərkəzi Bankı və dövlət təşkilatları qarşısında öhdəliklər:

	2016	2015
Azərbaycan Respublikası Maliyyə Nazirliyi	235,201	239,345
Azərbaycan Respublikasının Mərkəzi Bankı	80,062	103,067
Sahibkarlığa Kəmək Milli Fondu	44,138	51,033
Azərbaycan Respublikasının İpoteka Fondu	19,438	18,877
Azərbaycan Respublikasının Mərkəzi Bankı və dövlət təşkilatları qarşısında öhdəliklər	378,839	412,322
Akkreditivlər üzrə girov kimi saxlanılanlar	(96,829)	(81,214)

31 dekabr 2016-ci il tarixinə Bankın Maliyyə Nazirliyi tərəfindən yerləşdirilmiş, müddəti 2018-2021 (2015-ci il: 2016-2019) illər ərzində başa çatan depozitləri olmuşdur. 2002-ci ildə Beynəlxalq İnkışaf Assosiasiyyası (BIA) ilə Azərbaycan Respublikasının Hökuməti arasında imzalanan Azərbaycan Respublikasının Maliyyə Sektoruna Texniki Yardım haqqında Razılılaşma çerçivəsində, Azərbaycan Respublikası Maliyyə Nazirliyi tərəfindən Banka kredit xətti açılmışdır. Kreditin əsas məbləği və faizlər beraber yarimilliğ hissələrle 2006-ci ildən 2021-ci ilə qədər ödənilməlidir.

31 dekabr 2016-ci il tarixinə Bankın ARMB-dən alınmış müddəti 2017-ci il (2015-ci il: 2016-2017-ci il) ərzində başa çatan depozitləri olmuşdur.

2005-ci ildə Bank Azərbaycan Respublikası İqtisadi İnkışaf Nazirliyinin programı olan Milli Sahibkarlığa Kəmək Fondu ilə kiçik və orta müəssisələrin maliyyələşdirilməsi üçün kredit razılışması imzalanmışdır. Bu programın əsasında vasaitlər Banka illik 1% (2015-ci il: illik 1%) derecəsi ilə verilir və müddəti 2017-2026-ci (2015-ci il: 2016-2025) illərdə başa çatır. Bank bu vasaitləri 7%-den çox olmayan illik faiz derecəsi ilə müvafiq borcalanıla kreditlər vermek üçün istifadə edə bilər.

15. Azərbaycan Respublikasının Mərkəzi Bankı və dövlət təşkilatları qarşısında öhdəliklər (davamı)

2016-ci ildə Bank Azərbaycan İpoteka Fondu ASC ilə fiziki şəxslərə uzunmüddətli ipoteka kreditlerinin verilmesi üçün kredit razılışmasını imzalamışdır. Bu program əsasında vasaitlər Banka illik 1%-4% dərəcəsi ilə verilir (2015-ci il: illik 1% və 4%) və müddəti 2017-2045 (2015-ci il: 2016-2045) ildə başa çatır. Bank bu vasaitləri 8%-den çox olmayan illik faiz dərəcəsi ilə müvafiq borcalanlırlara kreditlər vermek üçün istifadə edir.

16. Kredit təşkilatları qarşısında öhdəliklər

Kredit təşkilatları qarşısında öhdəliklər aşağıdakılardan ibarətdir:

	2016	2015
Maliyyə təşkilatlarından alınmış müddətli depozitlər	122,752	115,139
Cari hesablar	29,153	11,879
Kredit təşkilatları qarşısında öhdəliklər	151,905	127,018

17. Buraxılmış borc qiymətli kağızları

31 dekabr 2016-ci il tarixinə Bank illik kupon dərəcəsi illik 5.5% olan və ödəmə müddəti 2016-2017-ci illerde tamamlanan korporativ istiqrazlardan ibarət olan buraxılmış borc qiymətli kağızlarını tam ödəmişdir. İstiqrazlar Azərbaycan Respublikasının Mərkəzi Bankı tərefindən alınmış və fond birjasında qeydiyyata alınmamışdır.

18. Kapital

Sahmlərin Azərbaycan Respublikasının Dövlət Qiymətli Kağızlar Komitəsi tərafından rəsmi şəkildə qeydiyyata alınması 17 iyul 2014-cü il tarixində başa çatdırılmışdır, bəsliklə, 31 dekabr 2016-ci il tarixinə buraxılmasına icaza verilmiş, buraxılmış və tam ödənilmiş nizamname kapitalı her birinin dəyeri 12.39 AZN olmaqla 15,000,000 adı sahmden ibarət olmuşdur (2015-ci il: bir sehmin nominal dəyeri 12.39 AZN olmaqla 15,000,000 adı sehm). Her adı sehm bir səs hüququ verir. 31 dekabr 2016-ci il tarixinə sahmdar kapitalının qalığı 185,850 AZN (2015-ci il: 185,850 AZN) olmuşdur.

Bankın nizamname kapitalı sahmdarlar tərefindən Azərbaycan manatı ilə qoyulmuş və onlar dividendləri və her hansı kapital paylarını Azərbaycan manatı ilə almaq hüququna malikdirlər.

Sahmdarların 18 may 2016-ci il tarixində keçirilmiş ümumi yiğinçının qərarı ilə Bank 31 dekabr 2015-ci il tarixində başa çatan il üzrə adı sahmlərə bağlı cəmi 61,924 AZN (o cümlədən sahmdarlar adından ödənilməli olan 10% menbedə tutulan vergi) məbləğində (2015-ci il: 65,891 AZN) dividendlər elan etmişdir. Dividendlər 2016-ci il ərzində tamamilə ödənilmişdir.

Əmlakin və avadanlığın yenidən qiymətləndirilməsi üzrə ehtiyat

Əmlakin və avadanlığın yenidən qiymətləndirilməsi üzrə ehtiyat binaların ədalətli dəyərində artımı və azalmanın (o şərtli ki, həmin azalma əvvəller kapitalda tanınmış eyni aktiv üzrə artımla bağlı olsun) uçota almaq üçün istifadə olunur.

Satış üçün mövcud olan investisiya qiymətli kağızları üzrə realizasiya olunmamış gelirler (zarərlər)

Bu ehtiyat satış üçün mövcud olan investisiya qiymətli kağızlarının ədalətli dəyərindəki dayışıklıkları uçota alır.

19. Təəhhüdler və potensial öhdəliklər

Əməliyyat mühiti

Azərbaycan iqtisadi islahatları aparmağa və hüquqi, vergi və nizamlayıcı infrastrukturunu təkmilləşdirməyə davam edir. Azərbaycan iqtisadiyyatının gelecek sabitliyi öncəli dərəcədə islahat və dayışıklıklardan, elecə də hökumətin gördüyü iqtisadi, maliyyə və monetar tədbirlərinin effektivliyindən asılıdır.

2015-ci ildə xam neftin qiymətinin xeyli aşağı düşüşünün neticesində Azərbaycan manatı ABŞ dollarına qarşı 0.7862 AZN-dan 1.5500 AZN-dək devalvasiya etmişdir. Devalvasiyadan sonra Azərbaycan Respublikasının Mərkəzi Bankı Azərbaycan manatının üzən məzənnə dərəcəsinə keçməsini elan etmişdir. 2016-ci il ərzində Azərbaycan manatı ABŞ dollarına qarşı məzənnəsi bir ABŞ dolları üçün 1.4900 AZN və 1.7707 AZN arasında dəyişmişdir.

19. Təəhhüdler və potensial öhdəliklər (davamı)

Əməliyyat mühiti (davamı)

Bu baş verən hadisələr bank sisteminde lıqvidliyinin pisləşməsi və kredit şartlarının sərtlaşması ilə nəticələnmişdir. Hazırda iqtisadi artım, kapital elda etmək imkanı və kapitalın dayarı ilə bağlı Bankın maliyyə vəziyyətinə və biznes perspektivlərinə mənfi təsir göstərə bilən qeyri-müyayyanlıklar mövcuddur.

Azərbaycan hökuməti cari iqtisadi çatılıklara cavab olaraq İslahatları süratlandırmak və bank sistemini desteklemək planlarını bəyan etmişdir.

Bankın rəhbərliyi cari şəraitdə baş verən bu cür deyişiklikləri izləməkdədir və Bankın yaxın galəcəkdə fəaliyyətinin davamlılığı və inkişafını desteklemək üçün lazım hesab etdiyi ehtiyat tədbirlərini görməkdədir.

Hüquqi məsələlər

Adı fəaliyyətində Bank mehkəmə iddiaları və şikayətlərinin obyekti olur. Rəhberlik hesab edir ki, belə iddia və ya şikayətlərdən irəli gələn öhdəlik (ağar olarsa) Bankın maliyyə vəziyyəti və ya gelecek əməliyyat nəticələrinə mühüm mənfi təsir göstərməyəcəkdir.

Vergilər

Azərbaycanın vergi qanunvericiliyi müxtəlif şəhrlərə və tez-tez edilen dayışıklıklara maruzdur. Bundan əlavə, Bankın əməliyyatları və fəaliyyətinə tətbiq edilən vergi qanunvericiliyinin vergi organları tərəfindən şərh edilməsi rəhberliyin şəhri ilə üst-üstə düşməyə biler. Azərbaycan Respublikasında son zamanlar baş vermiş hadisələr göstərir ki, vergi organları bu qanunvericiliyin şərh edilməsi və tətbiqində daha sərt mövqə tutub biler, buna görə də galəcəkdə vergi organları Bankın əməliyyat və fəaliyyət növləri ilə bağlı evvel irəli sürmedikləri iddiaları irəli sürə bilerler. Nəticə etibarı ilə müvafiq organlar tərəfindən əlavə in vergi, carimə və faiz hesablana biler. Vergi yoxlamaları yoxlama aparmaq qararı qəbul edildiyi ilən birbaşa evvelki üç maliyyə ili üzrə aparıla biler. Son vergi yoxlaması 2013-2016-ci maliyyə illərini əhatə etmişdir.

31 dekabr 2016-ci il tarixinə müvafiq qanunvericiliyin rəhberlik tərəfindən tətbiq edilən şəhri münasibdir və Bankın vergi, valyuta və görnüş mövqələri təsdiq ediləcəkdir.

Sığorta

Bank hazırda sehvlerden və ya təhriflərdən irəli gələn öhdəliklərlə əlaqədar sığorta təminatı almamışdır. Hazırda məsuliyyətin sığortalanması Azərbaycanda geniş yayılmayıb.

ARMB əmsallarına uyğunlaşma

ARMB banklarından yerli standartlara uyğun olan maliyyə hesabatları əsasında hesablanmış müyayyen əmsallara riayət etməyi tələb edir. 31 dekabr 2016-ci il tarixinə Bank aşağıdakı iki əmsal istisna olmaqla, həmin əmsallara riayət etmişdir:

- a) kredit riski təminatının bazar dəyeri həmin kredit riskinin 100%-indən az olanda və ya kreditlərin daşınmaz əmlak formasında təminatının bazar dəyeri kredit dəyerinin 150%-indən aşağı olanda, bir borcalan və ya olaqalı borcalanılar qrupu üzrə maksimal kredit riski bankın 1-ci dərəcəli kapitalının 7 faiziñden artıq olmamalıdır. 31 dekabr 2016-ci il tarixinə Bankın əmsali 144.88% (31 dekabr 2015-ci il: 79.85%) olmuşdur.

Bələliklə, ARMB-nin əmsallarına münasibətdə yuxarıda qeyd edilən uyğunsuzluq hökumət tərəfindən maliyyələşdirilən xüsusi layihələr və hökumət təşkilatları, əsas etibarı ilə nəqliyyatla bağlı layihələrlə əlaqədardır.

- a) Olaqalı tərəflərə və ya onların adından çıxış edən şəxslərə verilən kreditin maksimal məbləği bankın cami nizamlayıcı kapitalının 20%-dən çox olmamalıdır. 31 dekabr 2016-ci il tarixinə Bankın əmsali 21.10% (31 dekabr 2015-ci il: 15.93%) olmuşdur.

Yuxarıda göstərilən uyğunsuzluq sonradan aradan götürülmüşdür.

İl ərzində Bank bu uyğunsuzluqla bağlı her ay Maliyyə Bazarlarına Nazarət Palatasına ("MBNP") məlumat təqdim etmiş və Banka qarşı her hansı sanksiya tətbiq edilməmişdir. Rəhberlik hesab edir ki, Banka qarşı galəcəkdə heç bir sanksiya tətbiq edilməyəcəkdir.

Maliyyə təəhhüdleri və potensial öhdəliklər

Bank tərəfindən müştərilərə zamanotların və akkreditivlərin verilməsinin əsas məqsədi müştərilərə tələb olduqda vəsaitlərin mövcudluğunu təmin etməkdir. Zamanotlar və ehtiyat akkreditivləri müştəri üçüncü tərəflər qarşısında öhdəliklərini yerinə yetirə bilmədiyi təqdirdə Bankın ödəmələr edəcəyini qəti təsdiq edən sənədlərdir. Sənədi akkreditivlər və kommersiya akkreditivləri, Banka müyayen edilmiş məbləğə qədər və xüsusi şartları tələb təqdim etmək hüququnu üçüncü tərəfə verən, Bankın müştəri adından üzərinə gölürdüyü yazılı öhdəlik olaraq, aid olduğu malların çatdırılması və ya pul depozitləri ilə təmin edilir və bələliklə de birbaşa borcda müqayisədə dəha aşağı riske məruz qoyur.

(Məbləğlər min Azərbaycan manatı ilə təqdim edilir)

19. Təəhhüdler və potensial öhdəliklər (davamı)

Maliyyə təəhhüdleri və potensial öhdəliklər (davamı)

31 dekabrda Bankın maliyyə təəhhüdleri və potensial öhdəliklər aşağıdakılardan ibarət olmuşdur:

	2016	2015
Kreditlə bağlı təəhhüdler		
Zamanatlar	329,220	143,541
Istifadə edilməmiş kredit üzrə təəhhüdler	62,584	39,578
Akkreditivlər	15,518	97,746
Çıxılsın – ehtiyatlar (Qeyd 12)	(5,316)	(1,149)
Təəhhüdler və potensial öhdəliklər (girov çıxılmamışdan əvvəl)	402,006	279,716
Çıxılsın – zamanatlar və akkreditivlər üzrə girov qoyulmuş pul vasaitləri	(124,228)	(117,154)
Təəhhüdler və potensial öhdəliklər	277,778	162,562

Vasitəçi kreditlər

31 dekabr 2016-ci il tarixinə, Bank Azərbaycan Respublikasının Mərkəzi Bankından vasaitləri borc almışdır. Həmin vasaitlər sonradan Azərbaycan Hökuməti tərəfindən həyata keçirilən iri layihələri maliyyəlaşdırmaq məqsədiyle dövlət müəssisələrinə kredit vermək üçün istifadə edilmişdir.

Bu kreditlər Azərbaycan Respublikası Maliyyə Nazirliyinin zamanet məktubları ilə təmin edilmişdir. Bank, tekrar borcalanlardan asas və faiz məbləğlərini toplayıb Azərbaycan Respublikasının Mərkəzi Bankına köçürməklə agent kimi çıxış edir və bu kreditlər üzrə yalnız xidmət haqqı qazanır. Verilmiş kreditlər üzrə Bankın heç bir kredit riski yoxdur.

31 dekabr 2016-ci il tarixinə məbləği 1,191,578 AZN (2015-ci il: 1,061,318 AZN) olan bu vasitəçi kreditlər balansdankənar maddə kimi hesablıarda eks olunmuşdur.

20. Xalis haqq və komissiya geliri

Xalis haqq və komissiya geliri aşağıdakılardan ibarətdir:

	2016	2015
Plastik kart eməliyyatları üzrə haqlar	38,804	34,430
Pul vasaitləri ilə eməliyyatlar	10,410	10,313
Agentlik fəaliyyəti	7,169	1,692
Hesablaşma eməliyyatları	4,544	4,775
Zamanatlar və öhdəliklər	3,282	1,458
Diger	2,763	3,165
Haqq və komissiya geliri	66,972	55,833
Plastik kart eməliyyatları üzrə haqlar	(2,624)	(1,639)
Hesablaşma eməliyyatları	(1,182)	(1,086)
Pul vasaitləri ilə eməliyyatlar	(470)	(4,061)
Diger	(864)	(306)
Haqq və komissiya xərcləri	(5,140)	(7,092)
Xalis haqq və komissiya geliri	61,832	48,741

21. Digər eməliyyat geliri

31 dekabr 2016-ci il tarixinə 6,071 AZN (2015-ci il: 9,367 AZN) məbləğində digər eməliyyat geliri asasan müddəti depozitlərin vaxtından əvvəl götürülməsinə görə müştərilərdən alınan carimalardan ibarətdir.

22. İşçilər üzrə xərclər

İşçilər üzrə xərclər aşağıdakılardan ibarətdir:

	2016	2015
Əmək haqqı və mükafatlar	(48,371)	(45,256)
Sosial siyortə xərcləri	(10,647)	(9,946)
İşçilərlə bağlı digər xərclər	(1,555)	(591)
İşçilər üzrə xərclər	(60,573)	(55,793)

23. Ümumi və inzibati xərclər

Ümumi və inzibati xərclər aşağıdakılardan ibarətdir:

	2016	2015
Yerleşme və icarə haqqı	(8,130)	(7,621)
Sponsorluq	(4,813)	(4,682)
Əmlak və avadanlıqların temiri və texniki xidməti	(4,431)	(2,957)
Marketing və reklam xərcləri	(4,033)	(3,789)
Ofis təchizatı	(3,043)	(1,979)
Hüquq və məsləhət xidmətləri	(2,919)	(3,299)
Mühafizə xidmətləri	(2,157)	(2,002)
Əmanatların Sığortalanması Fondu üzrə xərclər	(2,053)	(2,283)
Rabitə xidmətləri	(1,930)	(2,084)
Ezamiyyət və əlaqəli xərclər	(905)	(775)
Kommunal xərclər	(837)	(722)
Əmlak və avadanlıqların sığortası	(828)	(564)
Nümayəndəlik xərcləri	(783)	(462)
Naqliyyat və neqliyyat vasitələrinin texniki xidməti	(486)	(587)
Menfeət vergisindən başqa vergilər	(218)	(178)
Diger	(2,465)	(1,181)
Ümumi və inzibati xərclər	(40,031)	(35,165)

24. Risklərin idarə edilməsi

Ön söz

Öz fealiyyətində Bank müxəlif risklərə maruz qalır və bunları daimi müəyyən etmə, ölçmə və müşahidə etmə prosesləri, kredit limitlerinin müəyyən edilməsi və digər daxili nəzarət tədbirləri vasitəsilə idarə edir. Risklərin idarə edilməsi Bankın fealiyyətinin mühüm hissəsini təşkil edir, Bankın her bir emekdaşı öz vəzifələri daxilində risklərə görə məsuliyyət daşıyır. Bank kredit riski, lикvidlik riski və bazar risklərinə maruz qalır. Bank eməliyyat risklərinə de maruz qalır.

Müstəqil rizika nəzarət prosesinə mühitdə, texnologiyada və sənayedə dəyişikliklər kimi biznes riskləri daxil deyildir. Onlar Bankın strateji planlaşdırma prosesi vasitəsilə nəzarət altında saxlanılır.

Risklərin idarə olunması strukturu

Idarə Heyəti risklərin müəyyən edilməsi və nəzarət edilməsinə görə ümumi məsuliyyət daşıyır, lakin risklərin idarə olunması və izlənməsi üçün məsuliyyəti ayrıca müstəqil orqanlar daşıyır.

Idarə Heyəti

Idarə Heyəti risklərin idarə olunmasında ümumi yanaşma, risk strategiyaları və prinsiplərinin təsdiq edilməsi üçün məsuliyyətlidir.

Audit Komitəsi

Audit Komitəsi auditin tapşırığı və strategiyasının təsis və tərtib edilmesi üçün ümumi məsuliyyət daşıyır. Komitə fundamental audit məsələləri üçün məsuliyyətlidir və Daxili Auditin fealiyyətinə nəzarət edir.

Rəhbərlik

Idarə Heyəti Bankda ümumi risk prosesine nəzarət etmək üçün məsuliyyət daşıyır.

24. Risklərin idarə edilməsi (davamı)

Ön söz (davamı)

Risk Komitəsi

Risk Komitəsi risk strateyiyasının işlenib hazırlanması və risk prinsipleri, konsepsiyaşı, siyaseti və limitlərinin tətbiqi üçün ümumi məsuliyyət daşıyır. Komitə fundamental risk məsələləri üçün məsuliyyətlidir və müvafiq risk qərarlarını idarə və nazərat edir.

Risklərin idarə olunması bölməsi

Risklərin idarə olunması bölməsi müstəqil nazərat prosesini təmin etmək məqsədilə risklə bağlı prosedurlann tətbiqi və dəsteklənməsi üçün məsuliyyət daşıyır.

Bankın xəzinədarlığı

Bankın xəzinədarlığı: Bank aktivlerinin və öhdəliklərinin idarə olunması, eləcə də ümumi maliyyə strukturu üçün məsuliyyət daşıyır. Bundan əlavə, xəzinədarlıq Bankın maliyyələşdirmə və likvidlik riskləri üçün məsuliyyət daşıyır.

Daxili Audit

Daxili audit funksiyası her il Bankda risklərin idarə olunması proseslərinin audit yoxlamasını apararaq, həm prosedurların müasibliyini, həm də Bankın prosedurlara riayət etməsini yoxlaysı. Daxili Audit bütün qiymətləndirmələrin nticələrini rəhbərliklə müzakirə edir və netice və tövsiyələr haqqında Audit Komitəsinə hesabat verir.

Risklərin ölçüləməsi və hesabatçılıq sistemləri

Bankın riskləri həm adı şəraitde yaranması ehtimal edilən zərəri, həm də statistik modeller əsasında maksimal faktiki zərərlərin qiymətləndirilməsi olan gözənlənməyən zərərləri eks etdirən metoddan istifadə etməklə ölçülür. Modeller keçmiş təcrübəden elde edilmiş və iqtisadi şəraitləri nəzərə almaqla düzəlişlər edilmiş ehtimallardan istifadə edir. Bundan əlavə, Bank baş vermesi ehtimal edilməyən ağır hadisələr eslinde baş verdiyi təqdirdə daha pis hadisələrin sənari modellərini hazırlayır.

Risklərin monitorinqi və nazərat edilməsi ilk önce Bankın müəyyən etdiyi limitlərə əsaslanır. Belə limitlər Bankın biznes strateyiyasını və bazar mühitini, eləcə də Bankın qəbul etməyi risk seviyyəsini eks etdirir və bu zaman esas diqqət ayrı-ayrı sahələre yetirilir. Bundan əlavə, Bank bütün risk və emalıyyat növləri üzrə məcmu risk hacmi ilə bağlı olaraq ümumi risk daşımaq qabiliyyətinə nazərat edir və ölçür.

Bütün fealiyyət növləri üzrə elde edilmiş məlumat risklərin təhlili və nazərat edilməsi və tez aşkar olunması məqsədile yoxlanılır və işlenilir. Bu məlumat izahlarla birlikdə idarə Heyatına, Risk Komitəsinə və hər bir bölmənin rəhbərline təqdim edilir. Hesabata kredit riskinin ümumi hacmı haqqında məlumat, limitlərdən istisnalar və likvidlik əmsalları daxil edilir. Hər ay sənaye sahəsi, müştəri və coğrafi risklər kəsiyində risklər haqqında məlumat təqdim edilir. Baş rəhberlik hər rüb kredit zərərləri üçün ehtiyat yaratmaq zərurətini müəyyən edir. Idarə Heyatı rübdə bir dəfə risklər haqqında ətraflı hesabat alır, həmin hesabatda isə bankın risklərini qiymətləndirmək və müvafiq qərarlar qəbul etmək üçün bütün zəruri məlumat açıqlanır.

Bankın bütün seviyyələri üçün risklər haqqında xüsusi hesabatlar hazırlanır və paylanır ki, bütün bölmələr geniş, zəruri və aktual məlumatla tanış olmaq imkanını alıb etsinlər.

İdarə Heyatı və Bankın bütün digər müvafiq işçilərinin hər gün keçirilən qısa iclaslarında bazar limitlərinin və likvidliyin dəsteklənməsi, eləcə də risklərlə bağlı digər dəyişikliklər müzakirə olunur.

Risklərin azaltılması

Bank kredit risklərini azaltmaq üçün girovdan fəal istifadə edir.

Həddindən artıq risk konsentrasiyası

Risklərin konsentrasiyası bir sıra biznes tərəfdəsi analoji faaliyyət növləri ilə möşgül olanda və ya onların faaliyyəti eyni coğrafi bölgədə heyata keçiriləndə və ya biznes tərəfdəşləri oxşar iqtisadi xüsusiyyətlərə malik olanda və nticədə iqtisadi, siyasi və digər şərtlərdə dəyişikliklər həmin biznes tərəfdəşlərinin müqavilə öhdəliklərini yerinə yetirmək qabiliyyətinə eyni təsir göstərəndə yaranır. Risklərin konsentrasiyası Bankın fealiyyət nticələrinin xüsusi sənaye sahəsinə və ya coğrafi bölgəyə təsir göstərən dəyişikliklərə qarşı nisbi həssaslığını eks etdirir.

Həddindən artıq risk konsentrasiyasının təsiri altına düşməmək üçün, Bank daxili prosedurlarında müxtəlif xüsusiyyətlərə malik olan portfellərin idarə edilməsi qaydaları ilə təmin olunur. Müəyyən edilmiş risk konsentrasiyası müvafiq qaydada nazərat və idarə olunur.

24. Risklərin idarə edilməsi (davamı)

Kredit riski

Kredit riski – Bankın sifarişçiləri, müştəriları və ya biznes tərefdaşları müqavilə öhdəliklərini yerinə yetirmədiyi üçün Bankın zarar çəkəsi riskidir. Bank kredit riskini ayrı-ayn biznes tərefdaşları və coğrafi və sonaye konsentrasiyalarını üzrə Bankın qəbul etməye hazır olduğu riskin hacmi üzrə limitləri müəyyən etməklə və həmin limitlərə riayət ediləni monitoring etməklə idarə edir və nəzarət altında saxlayır.

Bank kredit keyfiyyətinin yoxlanılması prosesini təsis etmişdir ki, girovun müntəzəm qaydada yenidən baxılması da daxil olmaqla biznes tərefdaşlarının kreditlərini ödəmək qabiliyyətlərində mümkün deyişikliklərin tez müəyyən ediləsi təmin edilsin. Biznes tərefdaşları üzrə limitlər kredit riskinin təsnifədirilməsi sistemindən istifadə etməklə müəyyən edilir. Kredit keyfiyyətinin müntəzəm qaydada yenidən baxılması prosesi Banka məruz qaldığı risklər nəticəsində potensial zərəri qiymətləndirmək və lazımi tədbirləri görmək imkanını yaradır.

Kreditlə bağlı təshhüd riskləri

Bankın müştərilərə verdiyi zamanetlər esasında Bank tərefindən onların adından ödənişlər aparmaq zərureti yaranı bilər. Müştəriyələr bu ödənişləri Banka akkreditivin şərtləri esasında qaytarırlar. Onlar Banki kredit risklərinə oxşar risklərə məruz qoyur, bunlar da eyni nəzarət prosesləri və qaydaları ilə azaldılır.

Maliyyə væziyyəti haqqında hesabatın komponentləri üzrə maksimal kredit riskinin hacmi, qarşılıqlı hesablaşma haqqında esas razılışmaların və girov razılışmalarının istifadə ediləsi nəticəsində riskin azalmasını nəzərə almadan, daha yaxşı onların balans dəyerləri ilə təmsil olunur.

Maliyyə alətləri adaletli dəyerlər qeydə alınanda yuxarıda göstərilən məbleğlər dəyerin dəyişməsi nəticəsində galəcəkdə yaranı bilən maksimal riskin hacmini deyil, cari kredit riskinin hacmini eks etdirir.

Maliyyə alətlərinin her bir sinfi üzrə kredit riskinin maksimal hacmi haqqında daha ətraflı məlumat xüsusi qeydlərdə açıqlanır.

Maliyyə aktivlərinin sinifləri üzrə kreditin keyfiyyəti

Maliyyə aktivlərinin kredit keyfiyyəti Bankın daxili kredit reytingləri ilə idarə olunur. Aşağıdakı cədvəldə Bankın kredit reytingi sistemine əsaslanaraq maliyyə væziyyəti haqqında hesabatın kreditlə bağlı satırlarında aktivlərin sinifləri üzrə kredit keyfiyyəti göstərilir.

Bank tərefindən kreditlərlə bağlı aktivlərin təsnifədirilməsi aşağıdakı qaydada heyata keçirilmişdir:

Yüksək reytingli – bura dövr ərzində kredit şərtlərində heç bir deyişiklik olmayan və maliyyə væziyyəti əla qiymətləndirilən biznes tərefdaşları aid edilir.

Standart reytingli – bura dövr ərzində kredit şərtlərində heç bir deyişiklik olmayan və maliyyə væziyyəti yaxşı qiymətləndirilən biznes tərefdaşları aid edilir.

Qeyri-standart reytingli – bura dövr ərzində kredit şərtlərinə deyişiklik edilən və maliyyə væziyyəti qənaətbəxs qiymətləndirilən biznes tərefdaşları aid edilir.

Vaxtı keçmiş, lakin deyərsizləşməmiş – bura dövr ərzində kredit şərtlərinə deyişiklik edilən, əsas və faiz borclarının ödəmə vaxtı 15 gündən çox keçmiş borçları olan və maliyyə væziyyəti kafi qiymətləndirilən biznes tərefdaşları aid edilir.

(Mebleqlər min Azərbaycan manatı ilə təqdim edilir)

24. Risklərin idarə edilməsi (davamı)

Kredit riski (davamı)

Ferdi şəkilde dəyarsızlaşmış – bura dövr ərzində kredit şərtlərinə dəyişiklik edilən, əsas və faiz borclarında vaxtı keçmiş borclar olan və maliyyə vəziyyəti kafi və qeyri-kafi qiymətləndirilən biznes tərəfdəşənlər aid edilir.

	Vaxtı keçməmiş və dəyarsızlaşmamış			Vaxtı keçməmiş, lakin dəyarsızlaşmamış	Ferdi şəkilde dəyarsızlaşmış	Cəmi
	Qeydlər	Yüksek reyting	Standart reyting			
31 dekabr 2016-ci il						
Pul vesaitləri və pul vesaitlərinin ekvivalentləri (kassada olan pul vesaitləri istisna olmaqla)	5	484,037	44,450	–	–	528,487
Kredit təşkilatlarından alınacaq mebleqlər	6	733,125	54,983	–	–	788,108
Müşterilərə verilmiş kreditlər, ümumi	8	136,210	216,982	60,023	111,106	3,455
Dövlətə bağlı müəssisələr Fiziki şəxslərə verilmiş kreditlər – istehlak kreditləri	–	439,463	9,131	49,654	1,513	499,761
Korporativ kreditlər	–	130,253	30,695	19,963	38,291	219,202
Fiziki şəxslərə verilmiş kreditlər – ipoteka kreditləri	–	19,738	–	5,607	–	25,345
Fiziki şəxslərə verilmiş kreditlər – sahibkarlar	–	1,702	–	11,836	5,053	18,591
Digar maliyyə aktivləri	13	3,691	52,119	–	–	1,244
Cəmi		1,357,063	959,690	99,849	198,166	49,556
						2,664,324
31 dekabr 2015-ci il						
Pul vesaitləri və pul vesaitlərinin ekvivalentləri (kassada olan pul vesaitləri istisna olmaqla)	5	274,009	7,880	–	–	281,889
Kredit təşkilatlarından alınacaq mebleqlər	6	246,469	866	–	–	247,335
Satış üçün mövcud olan investisiya qiyməti kağızları (iştirak payları çıxılmaqla)	–	–	–	–	–	–
Müşterilərə verilmiş kreditlər, ümumi						
Fiziki şəxslərə verilmiş kreditlər – istehlak kreditləri	–	437,887	30,452	42,478	9,009	519,826
Dövlətə bağlı müəssisələr	143,927	86,965	63,604	108,104	2,365	404,965
Korporativ kreditlər	–	146,009	11,068	16,016	38,980	212,073
Fiziki şəxslərə verilmiş kreditlər – ipoteka kreditləri	–	17,517	1,890	2,000	4,347	25,754
Fiziki şəxslərə verilmiş kreditlər – sahibkarlar	–	3,810	46	4,376	11,518	19,750
Digar maliyyə aktivləri	13	3,251	20,501	–	–	1,792
Cəmi		667,656	721,435	107,060	172,974	68,011
						1,737,136

Siyasatına uyğun olaraq Bank kredit portfeli daxilində reytingləri daqqıq və ardıcıl şəkilde tətbiq etməlidir. Bu mövcud risklərin məqsədli idarə olunması, habelə kredit risklərinin hacmlərini bütün fəaliyyət növleri, coğrafi bölgeler və mahsullar üzrə müqayisə edilmesi imkanını təmin edəcəkdir. Reyting sistemini biznes tərəfdəşənlərinin qiymətləndirilmesi üçün əsas ilkin məlumat olan bir sıra maliyyə-analitik metodlara, eləcə də işlənmiş bazar məlumatlarına əsaslanır. Bütün daxili risk kateqoriyaları Bankın reyting siyasetine uyğun olaraq müəyyyan edilir. Verilən reytinglər müntəzəm qaydada qiymətləndirilir və yenidən baxılır.

(Məbləğlər min Azərbaycan manatı ilə təqdim edilir)

24. Risklərin idarə edilməsi (davamı)

Kredit riski (davamı)

Vaxtı keçmiş, lakin dəyərsizlaşmamış kreditlərin müddətlərinin maliyyə aktivlərinin sinifləri üzrə təhlili

31 dekabr 2016-ci il tarixinə	30 gündən az	31-60 gün	61-90 gün	90 gündən çox	Cəmi
Müşterilərə verilmiş kreditlər					
Dövlətə bağlı müəssisələr	-	11,748	-	99,358	111,106
Fiziki şəxslərə verilmiş kreditlər – istehlak kreditləri	10,952	6,526	2,438	29,738	49,654
Korporativ kreditlər	410	213	6,434	12,906	19,963
Fiziki şəxslərə verilmiş kreditlər – sahibkarlar	116	62	79	11,579	11,836
Fiziki şəxslərə verilmiş kreditlər – ipoteka kreditləri	601	210	92	4,704	5,607
Cəmi	12,079	18,759	9,043	158,285	198,166

Vaxtı keçmiş, lakin dəyərsizlaşmamış kreditlərin müddətlərinin maliyyə aktivlərinin sinifləri üzrə təhlili

31 dekabr 2015-ci il tarixinə	30 gündən az	31-60 gün	61-90 gün	90 gündən çox	Cəmi
Müşterilərə verilmiş kreditlər					
Dövlətə bağlı müəssisələr	157	106,927	657	363	108,104
Fiziki şəxslərə verilmiş kreditlər – istehlak kreditləri	16,131	8,163	3,338	14,846	42,478
Korporativ kreditlər	6,352	197	2,423	7,044	16,016
Fiziki şəxslərə verilmiş kreditlər – sahibkarlar	210	326	452	3,388	4,376
Fiziki şəxslərə verilmiş kreditlər – ipoteka kreditləri	1,267	366	190	177	2,000
Cəmi	24,117	115,979	7,060	25,818	172,974

Dəyərsizleşmanın qiymətləndirilməsi

Kreditlərin dəyərsizləşmə baxımından qiymətləndiriləcək zamanı nəzərə alınan əsas amillər aşağıdakılardır: əsas məbləğlərin və faizlərin ödənilməsinin 90 gündən artıq müddətdə gecikdirilməsi, biznes tərefdaşlarının pul vasaitlərinin hərəketlərində çatınlıklar haqqında məlumatın olub-olmaması, kredit reytinglərinin aşağı düşməsi və ya müqavilənin ilkin şərtlərinin pozulması. Bank dəyərsizləşmə baxımından iki səviyyədə qiymətləndirme aparır: fərdi şəkildə qiymətləndirilən ehtiyatlar və məcmu şəkildə qiymətləndirilən ehtiyatlar.

Fərdi şəkildə qiymətləndirilən ehtiyatlar

Bank fərdi olaraq mühüm olan her bir kredit və ya avans üzrə tələb olunan ehtiyatları fərdi şəkildə müəyyən edir. Ehtiyatların məbləği müəyyən edildiyi zaman aşağıdakı amillər nəzərə alınır: biznes tərefdaşının biznes-planının dayanıqlığı, onun maliyyə çatınlıklarını yaradıldığı təqdirdə fealiyyət nüticələrini təkmillaşdırmaq qabiliyyəti, proqnozlaşdırılan mədaxiller və müflislik halında gözlənilən dividend ödənişləri, maliyyə dəstəyinin cəlb edilməsi imkanı, girovun satış dəyəri və gözlənilən pul vasaitləri hərəkətinin müddətləri. Gözənləməyən hadisələr daha yaxın diqqət yetirilməsini tələb etdiyi hallar istisna olmaqla, dəyərsizləşmə zərərləri her hesabat tarixində qiymətləndirilir.

Məcmu şəkildə qiymətləndirilən ehtiyatlar

Fərdi olaraq mühüm olmayan müsterilərə verilmiş kreditlərin (o cümlədən kredit kartları, ipoteka kreditləri və girovsuz istehlakçı kreditlərinin) və fərdi olaraq mühüm olan, lakin fərdi şəkildə dəyərsizləşməsinə dair obyektiv sübəllər olmayan kreditlərin dəyərsizləşməsi üçün ehtiyatlar Məcmu şəkildə qiymətləndirilir. Ehtiyatlar her bir hesabat tarixinə qiymətləndirilir və bu zaman her bir kredit portfeli ayrıca təhlil edilir.

(Məbləğlər min Azərbaycan manatı ilə təqdim edilir)

24. Risklərin idarə edilməsi (davamı)

Kredit riski (davamı)

Macmu şəkildə qiymətləndirmə zamanı fərdi şəkildə deyərsizləşməyə dair obyektiv sübut olmayanda da portfelin deyərsizləşməsi müəyyən edilir. Deyərsizləşmə zərərləri aşağıdakı məlumatları nəzərə almaqla müəyyən edilir: portfel üzrə tarixi zərərlər, cari iqtisadi şəraitlər, zərərin yaranması ehtimal edilən andan həmin zərərin deyərsizləşmə üzrə fərdi şəkildə qiymətləndirilən deyərsizləşmə zərərini tələb etməsi müəyyən edildiyi anadək taxmini müddət və gözlənilən mədaxillər və aktiv deyərsizləşdikdən sonra dəyerin bərpası edilməsi. Bölmə rehberliyi bir ilədək ola bilən bu müddətin müəyyən edilməsinə görə məsuliyyət daşıyır. Bundan sonra deyərsizləşmə ehtiyatı - kredit rehberliyi tərəfindən - Bankın ümumi siyasetinə uyğunluq baxımından yoxlanılır.

Maliyyə zamanetləri və akkreditivləri kreditlərlə eyni qaydada qiymətləndirilir və ehliyat ayrıılır.

Bankın pul aktivləri və öhdəlikləri üzrə coğrafi camloşma belədir:

	2016				2015			
	Azərbaycan	İET	MDB və digər ölkələr	Cəmi	Azərbaycan	İET	MDB və digər ölkələr	Cəmi
Aktivlər								
Pul vesaitləri və pul vesaitlərinin ekvivalentləri	644,817	146,282	16,274	807,373	489,067	96,613	1,972	587,652
Kredit teşkilatlarından alınacaq məbləğlər	583,591	186,652	17,865	788,108	164,448	82,887	-	247,335
Satış üçün mövcud olan investisiya qiymətli kağızları	2,333	2,848	-	5,181	539	2,438	-	2,977
Müştərilərə verilmiş kreditlər	1,067,063	-	136,210	1,203,273	943,736	-	160,234	1,103,970
Diger maliyyə aktivləri	51,429	3,891	-	55,120	20,494	3,251	7	23,752
Xalis aktivlər(öhdəliklər)	2,349,233	339,473	170,349	2,859,056	1,618,284	185,189	162,213	1,985,886
Öhdəliklər								
Müştərilər qarşısında öhdəliklər	1,987,774	9,503	13,309	2,010,586	1,111,804	7,856	5,946	1,125,606
ARMB və dövlət teşkilatları qarşısında öhdəliklər	378,839	-	-	378,839	412,322	-	-	412,322
Kredit teşkilatları qarşısında öhdəliklər	151,902	-	3	151,905	94,687	8,043	24,288	127,018
Buraxılmış borç qiymətli kağızları	-	-	-	-	16,357	-	-	16,357
Diger maliyyə öhdəlikləri	10,350	-	-	10,350	5,084	-	-	5,084
Xalis aktivlər(öhdəliklər)	2,528,865	9,503	13,312	2,551,680	1,640,254	15,899	30,234	1,686,387
Xalis aktivlər(öhdəliklər)	(179,632)	329,970	157,037	307,375	(21,970)	169,290	131,979	279,299

Likvidlik riski və maliyyələşdirmənin idarə edilməsi

Likvidlik riski adı və ya fəvqələda şəraitde ödəniş tarixinde Bankın ödənişle bağlı öhdəliklərini yerinə yetirə bilməməsi riskidir. Bu riski mahdudilaşdırmaq məqsədi rehberlik mövcud minimal bank emanelləri məbləğindən eləvə müxtəlif maliyyələşdirmə mənbələrini təmin etmişdir və bundan eləvə likvidliyi nəzərə almaqla aktivləri idarə etdir və gələcək pul vesaitləri hərəkətlərinin və likvidliyin gündəlik monitoringini heyata keçirir. Bu proses gözlənilən pul vesaitləri hərəkətlərinin qiymətləndirilməsini və tələb olunduqda eləvə maliyyələşdirmə əldə etmək üçün istifadə edilə bilən yüksək keyfiyyətli təminatın mövcudluğunu daxil edir.

Bank pul vesaitlərinin hərəkəti gözlənilmeden kasildiyi təqdirdə asanlıqla satılıb bilən yüksək tələbəli müxtəlif növ aktivlər portfelina sahibdir. Bundan eləvə, Bank ARMB-də məcburi ehtiyat yerləşdirmiş və onun məbləği cəlb edilmiş müştəri emanatlarının seviyyəsindən asılıdır.

Likvidlik veziyəti Bank tərəfindən ARMB-nin təyin etdiyi müəyyən likvidlik əmsallarına əsaslanır. ARMB banklardan anlı likvidlik əmsalını minimum 30% saxlamağı tələb edir. 31 dekabrda bu əmsallar aşağıdakı kimi olmuşdur:

	2016, %	2015, %
Anlı likvidlik əmsali (bir gün arzında alınacaq və ya satılacaq aktivlər / tələb əsasında ödənilən öhdəliklər)	133.41	170.88

(Məbləğlər min Azərbaycan manatı ilə təqdim edilir)

24. Risklərin idarə edilməsi (davamı)

Likvidlik riski və maliyyələşdirmənin idarə edilməsi (davamı)

Maliyyə öhdəliklərinin ödəniş tarixinə qalmış müddələr üzrə təhlili

Aşağıdakı cədvəldə diskont edilməmiş müqavilə öhdəlikləri esasında Bankın maliyyə öhdəlikləri ödəniş tarixinə qalmış müddələr üzrə təqdim edilir. Tələb esasında ödənilməli öhdəliklər ödəniş tələbinin mümkün olan ən tez tarixdə verilmiş hesab olunur. Bununla beraber Bank gözləyir ki, müşterilərin çoxu Bank ödənişi aparmalı olduğu ən tez tarixdə ödəniş tələb etməyəcək və cədvəl keçmiş müddətlər üçün səmanetlərin tələb edilməsi haqqında məlumat esasında Bankın hesablaşdırılmış gözənlənilər pül vesaitləri hərəkətlərini eks etdirmir.

31 dekabr 2016-ci ilde	3 aydan az	3-12 ay	1-5 il	5 ilden çox	Cəmi
Maliyyə öhdəlikləri					
Müşterilər qarşısında öhdəliklər	860,300	908,566	313,436	21,413	2,103,715
ARMB və dövlət təşkilatları qarşısında öhdəliklər	99,761	48,107	221,733	23,770	393,371
Kredit təşkilatları qarşısında öhdəliklər	102,363	26,463	25,442	-	154,268
Buraxılmış borc qiymətli kağızları	-	-	-	-	-
Diger maliyyə öhdəlikləri	10,350	-	-	-	10,350
Cəmi diskont edilməmiş maliyyə öhdəlikləri	1,072,774	983,136	560,611	45,183	2,661,704

31 dekabr 2015-ci il də	3 aydan az	3-12 ay	1-5 il	5 ilden çox	Cəmi
Maliyyə öhdəlikləri					
Müşterilər qarşısında öhdəliklər	585,023	304,022	282,264	52,117	1,223,426
ARMB və dövlət təşkilatları qarşısında öhdəliklər	22,530	138,501	244,364	26,860	432,255
Kredit təşkilatları qarşısında öhdəliklər	30,291	99,689	-	-	129,980
Buraxılmış borc qiymətli kağızları	-	8,949	8,164	-	17,113
Diger maliyyə öhdəlikləri	5,084	-	-	-	5,084
Cəmi diskont edilməmiş maliyyə öhdəlikləri	642,928	551,161	534,792	78,977	1,807,858

Bankın kreditlə bağlı təahhüdlerinin müqavilə müddələri göstərilir. Her bir istifadə edilməmiş kredit öhdəliyi istifadə edile bildiyi ən erken tarixi daxil eden vaxt cıvarına salınır. Buraxılmış maliyyə zəmanetləri müqavilələri üçün zəmanətin maksimal məbləği zəmanətin çağırılma bildiyi ən erken dövra aid edilir.

	3 aydan az	3-12 ay	1-5 il	5 ilden çox	Cəmi
2016	114,225	109,887	174,710	8,500	407,322
2015	91,553	130,792	51,034	7,486	280,865

Bank gözləyir ki, potensial öhdəliklərin və ya təahhüdlerin hamısının öhdəlik müddəti tamamlanana qədər yerine yetirilməsi tələb olunmayıcaqdır.

Bankın öhdəlikləri yerine yetirmek qabiliyyəti müəyyən müddət arzında aktivlərin ekvivalent məbləğini reallaşdırmaq qabiliyyətindən asılıdır. Bir il müddətində dövlət təşkilatlarından alınacaq məbləğlərin çəmleşməsi mövcuddur. Bu vesaitlərin iki məbləğdə çıxarılması Bankın emalıyyatlarına manfi təsir göstərə bilər. Yaxın gelecekdə Bankın maliyyələşdirməsi həmin səviyyədə saxlanacaq və bu vesaitləri çıxarmaq zərureti yaranarsa, Bank evvelcədən bildiriləcək və lazımi ödənişləri aparmaq məqsadılıq tez satılan aktivlərini sata biləcək.

Müddələr üzrə təhlili cari hesabların tarixi sabitliyini eks etdirmir. Onların ödənilməsi tarixən yuxarıda cədvəldə göstərilən müddətlərdən daha uzun müddətdə aparılmışdır. Bu qəliqlər yuxarıda cədvəldə üç aydan az müddət arzında ödəniləcək məbləğlərə daxil edilmişdir.

(Məbləğlər min Azerbaycan manatı ilə təqdim edilir)

24. Risklərin idarə edilməsi (davamı)

Bazar riski

Bazar riski maliyyə aletlerinin gelecek pul vasaitleri hərəkətlərinin adaletli deyəri faiz dərəcəsi, vallyuta məzənnələri və pay aletlerinin qiymətləri kimi bazar parametrlərində dəyişikliklər neticesində tərəddüd etməsi riskidir. Bank ehemmiyyətli kapital, korporativ sabit gəlir və ya tövəmə alatlara malik deyildir.

Faiz dərəcəsi riski

Faiz dərəcəsi riski maliyyə aktivlərinin adaletli deyərinin və ya gelecek pul vasaitleri hərəkətlərinin faiz dərəcesinin artması/azalması neticesində ucuzlaşması/bahalaşması riskidir. Aşağıdakı cədvəldə, bütün digər göstəricilər sabit qalmışdır, Bankın manfaet və ya zərər haqqında hesabatının faiz dərəcələrindəki məntiqi baxımdan mümkün olan dəyişikliklərə həssaslığı nümayiş etdirilir.

Cari ilin manfeetinin həssaslığı 31 dekabr tarixinə dəyişən faiz dərəcəli qeyri-ticarət maliyyə aktivləri və maliyyə öhdəlikləri esasında hesablanmış bir il üçün xalis faiz geliri üzrə faiz dərəcəsində ehtimal edilən dəyişikliklərin təsiridir. Kapitalın həssaslığı galirlilik oynısından paralel kənarlaşmaların olması ferziyyəsi esasında faiz dərəcələrində ehtimal edilən dəyişikliklərin 31 dekabr tarixinə müyyən dərəcəli satış üçün mövcud olan maliyyə aktivlərini yenidən qiymətləndirməkla hesablanır. Bununla beraber, yerli bazarda satış üçün mövcud olan maliyyə aktivlərinin faiz dərəcəsi alış və ya satış zamanı həmin qiymətli kağızlar üzrə hesablanmış endirimə və ya elaveyə (alınmış və ya satılmış qiymətli kağızların faktiki qiymətinə daxil edilir) asaslığı üçün, müyyən dərəcəli satış üçün mövcud olan maliyyə aktivlərinə tətbiq edilən dərəcələrdə her hansı dəyişikliklər kapitala heç bir təsir göstərmir.

	%-da (azalma)/ artma 2016	Xalis faiz gelirinin həssaslığı 2016
Valyuta		
ABŞ dolları	-0.08%/+0.60%	1.00/(7.52)

Valyuta riski

Valyuta riski – maliyyə alatının deyərinin xarici valyuta dərəcələrində dəyişikliklərə görə tərəddüd etməsi riskidir. İdare Heyeti ARMB göstərişlərinə uyğun olaraq valyuta pozisiyaları üzrə limitlər müəyyən etmişdir. Pozisiyalara gündəlik monitoring edilir.

Aktivlərin və öhdəliklərin idarə edilməsi komitəsi valyuta riskini AZN devalvasiyasının və digər makroiqtisadi göstəricilərin qiymətləndirilmiş esasında açıq valyuta vaziyətini idarə etməklə idarə edir. Bu Banka valyuta dərəcələrinin milli valyutaya qarşı ehemmiyyətli dəyişməsindən zərərləri minimallaşdırmaq imkanını verir. ARMB-nin tələblərinə uyğunlaşmaq məqsədilə xəzinədarlıq Bankın açıq valyutanın gündəlik monitoringini heyata keçirir.

Aşağıdakı cədvəl 31 dekabrda Bankın qeyri-ticarət monetar aktivləri və öhdəlikləri və proqnozlaşdırılmış pul vasaitleri axınları üzrə ehemmiyyətli riskə moruz qaldığı valyutalar göstərilir. Təhlil, bütün digər göstəricilərin sabit qalması şərti ilə, valyuta dərəcəsinin AZN-ə qarşı məntiqi dərəcədə mümkün olan hərəketinin manfeet və ya zərər haqqında hesabata təsirini hesablayır. Kapitala təsir manfeet və ya zərər haqqında hesabata təsirindən fərqlənmir. Cədvəldə manfi məbləğ manfeet və ya zərər haqqında hesabatda və ya kapitalda potensial xalis azalmanı, müsbət məbləğ isə xalis potensial artmanı eks etdirir.

31 dekabrda xalis aktivlərin deyərləri esasında vergidən avval manfeete təsir:

	<i>31 dekabr 2016-cı il</i>		<i>31 dekabr 2015-cı il</i>	
ABŞ dolları	+20%/-20%	(14,140)/14,140	+60%/-15%	7,106/(1,776)
Avro	+20%/-20%	26/(26)	+60%/-15%	117/(468)

Əməliyyat riski

Əməliyyat riski – sistemlərin nasazlığı, işçilərin sehv, saxtakarlığı və ya xarici hadisələr neticesində yaranan riskidir. Nezəret sistemi işləməyənən əməliyyat riskləri nüfuzla xaləl vura, hüquqi nəticələrə və ya maliyyə zərərlərinə gətirib çıxara bilər. Bank bütün əməliyyat risklərinin aradan götürülməsini güman edə bilməz, lakin Bank bu riskləri nezəret sistemi və potensial risklərin izlənməsi və onlarla bağlı tədbirlərin görülməsi yolu ilə idarə edə bilər. Nezəret sisteminə vazifələrin şəmərəli bölünməsi, daxil olma, təsdiq etmə və tutuşdurma prosedurları, həyati təlimləndirilməsi və qiymətləndirilməsi prosesləri, eləcə də daxili auditi dən istifadə daxildir.

(Məbləğlər min Azərbaycan manatı ilə təqdim edilir)

25. Maliyyə alətlərinin ədaletli dəyeri

Ədaletli dəyer iyerarxiyası

Ədaletli dəyerin açıqlanması məqsədilə Bank aktivlər və öhdəliklərin siniflərini və ədaletli dəyer iyerarxiyasının səviyyələrini müəyyən etmişdir:

	Qiymətlen dirmə tarixi	Aşağıdakılardan istifadə etməklə ədaletli dəyerin ölçüləsi			Cəmi
		Bazarlarda qeydiyyata alındığı qiymət (Səviyyə 1)	Əhamiyyətli müşahidə olunan giriş məlumatları (Səviyyə 2)	Əhamiyyətli müşahidə olunmayan giriş məlumatları (Səviyyə 3)	
Ədaletli dəyerle ölçülmüş aktivlər					
Satış üçün mövcud olan investisiya qiyməti kağızları	31 dekabr 2016-ci il	2,848	1,795	538	5,181
Əmlak və avadanlıqlar – binalar	31 dekabr 2016-ci il	–	5,401	–	5,401
Derivativ maliyyə aktivləri	31 dekabr 2016-ci il	–	14,641	–	14,641
Ədaletli dəyeri göstərilən aktivlər					
Pul vasaitləri və pul ekvivalentləri	31 dekabr 2016-ci il	807,373	–	–	807,373
Kredit təşkilatlarından alınacaq məbləğlər	31 dekabr 2016-ci il	–	–	788,108	788,108
Müşteriləre verilmiş kreditlər	31 dekabr 2016-ci il	–	–	1,203,273	1,203,273
Diger maliyyə aktivləri	31 dekabr 2016-ci il	–	–	40,479	40,479
Ədaletli dəyerle ölçülmüş öhdəliklər					
Tərəme maliyyə öhdəlikləri	31 dekabr 2016-ci il	–	3,309	–	3,309
Ədaletli dəyeri göstərilən öhdəliklər					
Müşterilər qarşısında öhdəliklər	31 dekabr 2016-ci il	–	–	2,010,586	2,010,586
ARMB və Dövlət təşkilatları qarşısında öhdəliklər	31 dekabr 2016-ci il	–	–	378,839	378,839
Kredit təşkilatları qarşısında öhdəliklər	31 dekabr 2016-ci il	–	–	151,905	151,905
Buraxılmış borc qiyməti kağızları	31 dekabr 2016-ci il	–	–	–	–
Diger maliyyə öhdəlikləri	31 dekabr 2016-ci il	–	–	7,041	7,041

(Məbləğlər min Azərbaycan manatı ilə təqdim edilir)

25. Maliyyə alətlərinin ədaletli dəyəri (davamı)

Ədaletli dəyər iyerarxiyası (davamı)

	Qiymətən dirmə tarixi	Aşağıdakılardan istifadə etməkla ədaletli dəyərin ölçüləsi			Cəmi
		Bazarlarda qeydiyyata alındığı qiymət (Səviyyə 1)	Əhemiyetli müşahidə olunan giriş məlumatları (Səviyyə 2)	Əhemiyetli müşahidə olunmayan giriş məlumatları (Səviyyə 3)	
Ədaletli dəyərlər ölçülülmüş aktivlər					
Satış üçün mövcud olan investisiya qiymətli kağızları	31 dekabr 2015-ci il	2,439	-	538	2,977
Əmlak və avadanlıqlar – binalar	31 dekabr 2015-ci il	-	7,053	-	7,053
Ədaletli dəyəri göstərilən aktivlər					
Pul vasaitləri və pul ekvivalentləri	31 dekabr 2015-ci il	587,652	-	-	587,652
Kredit təşkilatlarından alınacaq məbləğlər	31 dekabr 2015-ci il	-	-	247,335	247,335
Müştərilərə verilmiş kreditlər	31 dekabr 2015-ci il	-	-	1,103,970	1,103,970
Diger maliyyə aktivləri	31 dekabr 2015-ci il	-	-	23,752	23,752
Aşağıdakılardan istifadə etməkla ədaletli dəyərin ölçüləsi					
	Qiymətən dirmə tarixi	Bazarlarda qeydiyyata alındığı qiymət (Səviyyə 1)	Əhemiyetli müşahidə olunan giriş məlumatları (Səviyyə 2)	Qiymətən dirmə tarixi	Bazarlarda qeydiyyata alındığı qiymət (Səviyyə 1)
Ədaletli dəyəri göstərilən öhdəliklər					
Müştərilər qarşısında öhdəliklər	31 dekabr 2015-ci il	-	-	1,125,606	1,125,606
ARMB və Dövlət təşkilatları qarşısında öhdəliklər	31 dekabr 2015-ci il	-	-	412,322	412,322
Kredit təşkilatları qarşısında öhdəliklər	31 dekabr 2015-ci il	-	-	127,018	127,018
Buraxılmış borc qiymətli kağızları	31 dekabr 2015-ci il	-	-	16,357	16,357
Diger maliyyə öhdəlikləri	31 dekabr 2015-ci il	-	-	5,084	5,084

(Məbləğlər min Azerbaycan manatı ilə təqdim edilir)

25. Maliyyə aletlərinin ədaletli dəyeri (davamı)

Ədaletli dəyer iyerarxiyası (davamı)

Ədaletli dəyerlərə eks etdirilməmiş maliyyə aktivlərinin və öhdəliklərinin ədaletli dəyeri

Aşağıda Bankın maliyyə vəziyyəti haqqında hesabatında ədaletli dəyerlərə eks etdirilməmiş maliyyə aletlərinin balans dəyerləri və ədaletli dəyerləri siniflər üzrə müqayisə edilir. Cədvəldə qeyri-maliyyə aktivlərin və öhdəliklərin ədaletli dəyerləri təqdim edilir.

	Balans dəyeri 2016	Ədaletli dəyer 2016	Balans dəyeri 2015	Ədaletli dəyer 2015
Maliyyə aktivləri				
Pul vesaitləri və pul vesaitlərinin ekvivalentləri	807,373	807,373	587,652	587,652
Kredit təşkilatlarından alınacaq məbləğlər	788,108	788,108	247,335	247,335
Müşterilərə verilmiş kreditlər	1,290,675	1,272,995	1,182,368	1,160,484
Diger maliyyə aktivləri	55,120	55,120	23,752	23,752
Maliyyə öhdəlikləri				
Müşterilər qarşısında öhdəliklər	2,010,586	2,049,148	1,125,606	1,129,821
ARMB və Dövlət təşkilatları qarşısında öhdəliklər	378,839	378,839	412,322	412,322
Kredit təşkilatları qarşısında öhdəliklər	151,905	152,346	127,018	127,383
Buraxılmış borc qiymətli kağızları	—	—	16,357	16,357
Diger maliyyə öhdəlikləri	10,350	10,350	5,084	5,084

Qiymətləndirmə əsulları və ehtimalları

Aşağıda maliyyə hesabatlarında ədaletli dəyerlər hələ eks etdirilməmiş maliyyə aletlərinin ədaletli dəyerlərini müəyyən etmək üçün istifadə edilən metodologiya və fərziyyələr təsvir olunur.

Ədaletli dəyerləri balans dəyerlərinə taxminlə barəbər olan aktivlər

Tez satılı bilən və ödəmə müddəti qısa (üç aydan az) olan maliyyə aktivləri və öhdəlikləri ilə bağlı olaraq ehtimal edilir ki, onların balans dəyerləri taxminlənən ədaletli dəyerlərinə bərabərdir. Bu ehtimal xüsusi bitmə müddəti olmayan müddətsiz depozitlər və amanət hesablarına da tətbiq edilir.

Tərəme aletlər

Bazarda müşahidə olunan ilkin məlumatlar əsasında qiymətləndirmə metodlarından istifadə etməklə qiymətləndirilən tərəme aletlər əsasən faiz derecəsi svopları, valyuta forward müqavilələri və valyuta svop müqavilələridir. Ən çox tətbiq olunan qiymətləndirmə metodlarının cari qiymətin hesablamalarından istifadə etməklə forward qiymətin müəyyən edilmesi və svop modelləri daxildir. Modeller qarşı tərafların kredit ödəmə qabiliyyəti, valyuta spotu, forward dereceləri və faiz derecəsi ayrıları də daxil olmaqla müxtəlif ilkin verilənlərin istifadə edilməsinə nəzərdə tutur. Bazarda müşahidə olunmayan əhəmiyyətli ilkin məlumatlar əsasında qiymətləndirmə metodlarından istifadə etməklə qiymətləndirilən tərəme aletlər əsasən uzunmüddəti opsiyonlardır. Bu tərəme aletlər binomial modellərdən istifadə etməklə qiymətləndirilir. Modeller bazar derəcəsinin deyişkənliliyi də daxil olmaqla müxtəlif müşahidə olunmayan fərziyyələri shata edir.

Satış üçün mövcud olan investisiya qiymətli kağızları

Hər hansı qiymətləndirmə modelləri ilə dəyeri müəyyən edilən satış üçün mövcud olan investisiya qiymətli kağızları əsas etibar ilə kvotasiya edilməyən kapitaldan və borc qiymətli kağızlarından ibarətdir. Bu qiymətli kağızların dəyeri bəzi hallarda yalnız bazarda müşahidə edilən məlumatları, digər hallarda isə bazarda hem müşahidə edilən, hem de müşahidə edilməyən məlumatları aks etdirən modellər vasitəsilə müəyyən edir. Bazarda müşahidə edilməyən giriş məlumatlarına investisiya obyektiinin galacak maliyyə göstəriciləri, onun risk profili, elecə də investisiya obyektiinin fəaliyyət göstərdiyi sənaye sahəsi və coğrafi yurisdiksiya ilə bağlı iqflasıdır fərziyyələr daxildir.

Amortizasiya hesablanmış dəyerlərə uçota alınan maliyyə aktivləri və maliyyə öhdəlikləri

Kvotasiya edilməyən aletlərin, müştərilərə verilmiş kreditlərin, müştəri depozitlərinin, kredit təşkilatlarından alınacaq məbləğlərin, ARMB və dövlət təşkilatları qarşısında öhdəliklərin, buraxılmış borc qiymətli kağızlarının və kredit müəssisələrinin və digər maliyyə aktiv və öhdəliklərinin, maliyyə lizinqinə əsasən öhdəliklərin ədaletli dəyerini ölçmek üçün galacak pul vesaiyələrinin hərəkəti eyni şərtlər, kredit riski və qalan ödəmə müddəti olan borclar üçün hazırda mövcud olan derecelərlə diskont edilir.

(Məbləğlər min Azərbaycan manatı ilə təqdim edilir)

25. Maliyyə alətlərinin ədaletli dəyəri (davamı)

Qiymətləndirmə üsulları və ehtimalları (davamı)

Əmlak və avadanlıqlar – binalar

Əmlak və avadanlıqlar – binaların ədaletli dəyəri bazarla müqayisə etmə üsulundan istifadə etməklə müəyyən olunmuşdur. Bu o demekdir ki, qiymətləndirici tərəfindən hayata keçirilmiş qiymətləndirmələr müəyyən əmlakın xüsusiyyəti, yeri və ya şəraitindəki fərqlərə uyğunlaşdırılmışdır. Bazar aməliyyat qiymətlərinə əsaslanır. Yenidən qiymətləndirmə tarixinə binaların ədaletli dəyərləri akkreditasiya olunmuş müstəqil qiymətləndirici KONEKO MMC tərəfindən hayata keçirilmiş 31 dekabr 2016-ci il tarixinə qiymətləndirmələrə əsaslanır.

3-cü səviyyəli ədaletli dəyərlər ölçülümiş aktivlərdə və öhdəliklərdə hərəket

Aşağıdakı cədvəldə ədaletli dəyərlərə əks etdirilmiş 3-cü səviyyəli aktivlərin açılış və yekun məbləğləri üzləşdirilir:

	1 yanvar 2016-ci il	Mənfaat və ya zərarda qeyd edilmiş cəmi galir		Digər ümumi gelirdə qeyd edilmiş galir		Alişlar	Satışlar	31 dekabr 2016-ci il
		Aktivlər	Satış üçün mövcud olan investisiya qiymətli kağızları					
			538	–	–	–	–	538
Cəmi			538	–	–	–	–	538

	1 yanvar 2015-ci il	Mənfaat və ya zərarda qeyd edilmiş cəmi galir		Digər ümumi galirdə qeyd edilmiş galir		Alişlar	Satışlar	31 dekabr 2015-ci il
		Aktivlər	Satış üçün mövcud olan investisiya qiymətli kağızları					
			520	–	18	–	–	538
Cəmi			520	–	18	–	–	538

(Məbləğlər min Azərbaycan manatı ilə təqdim edilir)

26. Aktivlərin və öhdəliklərin ödəmə müddətlərinin təhlili

Aşağıdakı cədvəldə aktivlər və öhdəliklər onların qaytılması və ya ödənilməsi gözlənilen müddələrlə üzrə təhlili edilir. Bankın müqavilə ilə nəzərdə tutulmuş diskont edilməmiş ödəmə öhdəlikləri "Risklərin idarə edilməsi" adlı 24-cü Qeyddə göstərilir.

	2016		2015			
	1 il arzında	1 ilden çox	Cəmi	1 il arzında	1 ilden çox	Cəmi
Pul vasaitləri və pul vasaitlərinin ekvivalentləri	807,373	–	807,373	587,652	–	587,652
Kredit təşkilatlarından alınacaq məbləğlər	661,762	126,346	788,108	122,161	125,174	247,335
Satış üçün mövcud olan investisiya qiymətli kağızları	1,795	3,386	5,181	–	2,977	2,977
Müştərilərə verilmiş kreditlər	515,905	687,368	1,203,273	490,379	613,591	1,103,970
Əmlak və avadanlıqlar	–	33,980	33,980	–	29,301	29,301
Qeyri-maddi aktivlər	–	13,386	13,386	–	5,804	5,804
Cari manfeet vergisi aktivləri	6,561	–	6,561	3,740	–	3,740
Diger aktivlər	50,811	14,869	65,680	33,336	3,251	36,587
Cəmi	2,044,207	879,335	2,923,542	1,237,268	780,098	2,017,366
 Müştərilər qarşısında öhdəliklər	 1,737,301	 273,285	 2,010,586	 871,207	 254,399	 1,125,606
ARMB və dövlət təşkilatları qarşısında öhdəliklər	142,676	236,163	378,839	153,540	258,782	412,322
Kredit təşkilatları qarşısında öhdəliklər	127,675	24,230	151,905	127,018	–	127,018
Buraxılmış borc qiymətli kağızları	–	–	–	8,357	8,000	16,357
Taxira salınmış manfeet vergisi öhdəliyi	–	11,675	11,675	–	3,191	3,191
Diger öhdəliklər	53,551	–	53,551	40,500	–	40,500
Cəmi	2,061,203	545,353	2,606,556	1,200,622	524,372	1,724,994
Xalis	(16,996)	333,982	316,986	36,646	255,726	292,372

27. Aidiyyəti olan şəxslər haqqında açıklamalar

24 sayılı "Aidiyyəti olan şəxslər haqqında açıklamalar" MHBS-ə uyğun olaraq tərəflər bu halda aidiyyəti olan hesab edilir ki, bir tərəf digər tərəfə nezareti elmek və ya maliyyə və ya əməliyyat qararlarının qəbul edilməsində mühüm təsir göstərmək iqtidarındadır. Her bir potensial aidiyyəti olan tərəf münasibətlərini nəzərdən keçirdikdə, diqqət bu münasibətlərin yalnız hüquqi formasına deyil, maliyyətinə da yönəldilməlidir.

Aidiyyəti olan şəxslər aidiyyəti olmayan tərəflərin heyata keçirə bilmədiyi əməliyyatlarda iştirak edə biler və aidiyyəti olan şəxslər arasında əməliyyatlar aidiyyəti olmayan şəxslər arasında əməliyyatlarla eyni şərtlər, müddət və məbləğdə aparılır.

(Məbləğlər min Azərbaycan manatı ilə təqdim edilir)

27. Aidiyyəti olan şəxslər haqqında açıqlamalar (davamı)

Aidiyyəti olan şəxslərə eməliyyatların həcmi, ilin sonunda qalıq balansları və il üzrə əlaqəli xərc və gelir aşağıda göstərilir:

	2016		2015		
	Sahmdarlar	Ümumi nazarət altında olan müəssisələr	Əsas rahbarlik heyəti	Sahmdarlar	Ümumi nazarət altında olan müəssisələr
1 yanvarda kredit qalığı, ümumi il ərzində verilmiş kreditlər	-	36	3,223	9	1,088
Il ərzində kredit ödəmələri	-	19,214	7,185	-	2,521
Diger hərəkətlər	-	(9,250)	(6,623)	(9)	(3,626)
31 dekabrda kredit qalığı, ümumi	-	10,061	3,693	-	36
Çıxılsın: 31 dekabrda dəyərsizləşmə üçün ehtiyat	-	(401)	(191)	-	(2)
31 dekabrda kredit qalığı, xalis	-	9,660	3,502	-	34
Kredit təşkilatlarından alınacaq məbləğlər	-	21,413	-	-	-
Kredit təşkilatlarından alınacaq faiz galiri	-	188	-	-	-
Kreditlər üzrə faiz galiri	-	260	344	1	7
Kreditlər üzrə dəyərsizləşmə (xərci)/geri qaytarma	-	(399)	(177)	7	16
1 yanvarda depozitlər	-	102,386	36,993	16	36,114
Il ərzində alınmış depozitlər	-	332,847	24,916	-	111,196
Il ərzində ödənilmiş depozitlər	-	(294,758)	(27,089)	(10)	(53,611)
Diger hərəkətlər	-	9,809	5,035	(6)	8,687
31 dekabrda depozitlər	-	150,284	39,855	-	102,386
31 dekabrda cari hesablar	10	21,303	1,906	3	52,793
Pul vasitələri və pul vasitələrinin ekvivalentləri	-	27,019	-	-	289
Depozitlər üzrə faiz xərci	-	(7,980)	(2,970)	(1)	(3,923)
Ümumi və inzibati xərcər	(20)	(7,963)	-	-	(3,293)
Əməliyyat galiri	1	9,105	77	-	712
Verilmiş akkreditivlər və zamanətlər	-	2	-	-	11
				4	-

Əsas rahbarlik heyətinə ödənişlər aşağıdakılardan ibarətdir:

	2016	2015
Əmək haqqı və digər ödənişlər	9,683	8,477
Sosial siyortə xərcləri	2,130	1,865
Əsas rahbarlik heyətinə cəmi ödənişlər	11,813	10,342

31 dekabr 2016-ci il tarixində başa çatan il üzrə əsas rahbarlik heyəti otuz dörd (2015-ci il: iyirmi doqquz) üzvdən ibarət olmuşdur.

28. Kapitalın adekvatlığı

Bank fəaliyyətinə məxsus olan risklərdən qorunmaq məqsədilə kapital bazasını feal şəkildə idarə edir. Bankın kapitalının adekvatlığı MBNP tərəfindən, digər metodlarla yanaşı, ARMB-nin Banka nezərət etdiyi zaman qəbul etdiyi normativlərdən istifadə etməklə nezərət edilir.

Bank tərəfindən kapitalın idarə edilməsi siyasetinin əsas məqsədi – Bankda kapitalla bağlı müəyyən olunmuş xərici tələblərin yerinə yerləşməsinin, habelə fealiyyətin heyata keçirilməsi və sahmdar dəyarının maksimal artırılması məqsədilə yüksək kredit reytinginin və sağlam kapital nisbatlarının dəstəklənməsinin ləmin edilməsidir.

28. Kapitalın adekvatlığı (davamı)

Bank iqtisadi şərait və fəaliyyətinin risk xüsusiyyətləri dəyişdikcə kapital strukturunu idarə edir və müvafiq düzəlişlər aparıır. Kapitalın strukturunu saxlamaq və ya bu strukturda düzəlişlər etmək məqsədilə Bank səhmdarlarla dividend ödənişləri məbləğində düzəlişlər edə, kapitalı səhmdarlara qaytara və ya kapital qılımetli kağızlarını buraxa biler. Keçən illərlə müqayisədə məqsəd, siyaset və proseslərdə dəyişikliklər baş vermemişdir.

ARMB kapital adekvatlığı əmsalı

ARMB-banklardan 1-dərecləi kapital və cəmi kapital üzrə kapitalın minimal adekvatlıq əmsalını, müvafiq olaraq, 5% (2015-ci il: 5%) və 10% (2015-ci il: 10%) dərəcelərində saxlamağı tələb edir.

31 dekabr 2016-ci və 2015-ci il tarixlərinə Bankın kapitalın adekvatlıq əmsalı aşağıdakı kimi olmuşdur:

	2016	2015
1 dərəcləi kapital	194,603	198,942
2 dərəcləi kapital	69,794	76,949
Çıxılsız: kapitaldan tutulmalar	(3,385)	(2,959)
Cəmi nizamlayıcı kapital	261,012	272,932
Risk dərəcəsi üzrə ölçülmüş aktivlər	1,593,971	1,352,974
Cəmi nizamlayıcı kapitalın və risk dərəcəsi üzrə ölçülmüş aktivlərdən digər tutulmalar	(54,244)	(11,372)
Kapital adekvatlığı əmsalı (1 dərəcləi kapital)	12.21%	14.70%
Kapital adekvatlığı əmsalı (Cəmi kapital)	13.43%	19.50%